

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

Monika Donátová

Praha 2012

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

**Analýza stávajících podmínek a možností
zajištění péče o děti rodičů, kteří přecházejí z
rodičovské dovolené do zaměstnání na Lovosicku,
včetně prozkoumání možnosti, jak by zde mohl
být přijat nově zaváděný model péče o děti, tzv.
dětské skupiny.**

Monika Donátová

Katedra: Sociální práce
Vedoucí práce: Mgr. Jan Klusáček
Studijní program: Sociální práce
Studijní obor: Pastorační a sociální práce

Praha 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem „Analýza stávajících podmínek a možností zajištění péče o děti rodičů, kteří přecházejí z rodičovské dovolené do zaměstnání na Lovosicku, včetně prozkoumání možnosti, jak by zde mohl být přijat nově zaváděný model péče o děti, tzv. dětské skupiny“ napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna pro účely výzkumu a soukromého studia.

V Oparně, dne 6.12.2012 Monika Donátová

Bibliografická citace

Analýza stávajících podmínek a možností zajištění péče o děti rodičů, kteří přecházejí z rodičovské dovolené do zaměstnání na Lovosicku, včetně prozkoumání možnosti, jak by zde mohl být přijat nově zaváděný model péče o děti, tzv. dětské skupiny.[rukopis]:bakalářská práce/Monika Donátová; vedoucí práce: Mgr. Jan Klusáček. 6.12.2012, Oparno. 83 s.

Anotace

Cílem bakalářské práce bylo prozkoumat, jaké jsou podmínky a možnosti zajištění péče o děti rodičů, kteří přecházejí z rodičovské dovolené do zaměstnání na Lovosicku a jak by zde mohl být přijat nově zaváděný model dětských skupin mezi firmami a rodiči. Teoretická část se snažila naplnit první část vytyčeného cíle. Nejprve se zabývala faktory, které ovlivňují rozhodování rodičů o době návratu do zaměstnání a také hlavními teoretickými koncepty, které tuto problematiku vysvětlují (teorie racionální volby, preferenční teorie a kulturní teorie). Dále měla za úkol ujasnění pojmů rodičovská dovolená a rodičovský příspěvek a jejich ukotvení v české legislativě. Následovalo seznámení s jednotlivými druhy služeb péče o děti, včetně jejich současného fungování v Lovosicích. Poslední část se podrobněji zabývala nově zaváděným modelem dětských skupin a tématy s ním spojenými. V praktické části práce jsem předložila výsledky výzkumu provedeného pomocí kvalitativní metody preferenčních rozhovorů. Tento výzkum byl zaměřený především na naplnění druhé části vytyčeného cíle práce. V rozhovorech se třemi rodiči kteří se vraceli z rodičovské dovolené zpět do práce a se zástupci dvou místních firem jsem se snažila zkoumat, jak by mezi těmito dvěma skupinami mohl být přijat nově zaváděný model dětských skupin. Závěr práce pak obsahuje odpověď na hlavní výzkumné otázky a je shrnutím poznatků a zjištění celého výzkumu.

Klíčová slova

rodičovská dovolená, návrat do zaměstnání, harmonizace práce a rodiny, možnosti péče o dítě, předškolní péče

Summary

The aim of this paper was to investigate, what are the conditions and possibilities to care for children of parents who are coming back from maternity leave to work at Lovosice county. How there could be accepted the newly introduced model of care for children, called “the children's group” among the local companies and parents. The theoretical part is trying to fulfill the first part of the goal. Firstly it is talking about the factors that influence decisions about the time parents return to work and also the main theoretical concepts that explain this issue (rational choice theory, preference theory, and cultural theory). Furthermore, it had the task of clarifying the concepts of maternity leave and maternity benefit and their anchoring in the Czech legislation. Followed by familiarization with the different types of child care services, including their current functioning at Lovosice county. The last part examine closely newly introduced model “the children's groups” and topics associated with it. In the practical part I presented the results of research conducted using qualitative methods preferential interviews. The research focused primarily on fulfilling the second part of the set target. In interviews with three parents who were returning from maternity leave back to work and with representatives of two local companies. I tried to explore how these two groups could adopted the newly introduced model “the children's groups”. The conclusion contains the answer to the main research questions and summarize findings of the research.

Keywords

maternity leave, return to work, balance in between work and family, the possibility of child care, pre-school care

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu práce, Mgr. Janu Klusáčkovi za jeho vedení, rady a cenné poznatky. Děkuji také všem účastníkům výzkumu za jejich ochotu podělit se o své názory. A na závěr chci poděkovat svému manželovi, rodině a všem, kteří mě při psaní práce podporovali.

Obsah

ÚVOD.....	9
-----------	---

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Doba návratu do zaměstnání a faktory, které jí ovlivňují

1.1. Doba návratu do zaměstnání.....	11
1.2. Faktory ovlivňující dobu návratu do zaměstnání.....	12
1.3. Teoretické koncepty.....	13
1.4. Specifika českého prostředí.....	15

2. Legislativa

2.1. Rodičovská dovolená.....	17
2.2. Rodičovský příspěvek.....	17
2.3. Služby péče o děti upravené v české legislativě.....	19

3. Péče o děti předškolního věku

3.1. Jesle.....	20
3.1.1. Zařízení péče o děti do 3 let.....	20
3.1.2. Situace v Lovosicích.....	22
3.2. Mateřské školy.....	23
3.2.1. Zařízení péče o děti od 3 let do zahájení školní docházky.....	23
3.2.2. Situace v Lovosicích.....	24
3.3. Firemní školky.....	26
3.3.1. Zřízení firemní školky.....	26
3.3.2. Situace v Lovosicích.....	27
3.4. Živnost péče o děti.....	28

4. Dětské skupiny

4.1. Legislativní zakotvení.....	31
4.2. Podmínky zřízení.....	32
4.3. Daňové úlevy a dotace.....	35
4.4. Kritické námitky.....	36
4.5. Zkušenosti dětských skupin v ČR.....	40
4.6. Dětské skupiny v zahraničí.....	41

II.PRAKTICKÁ ČÁST

1. Metodologie

1.1. Volba výzkumné strategie.....	44
1.2. Formulování cíle a výzkumných otázek.....	45
1.3. Výzkumný vzorek.....	46
1.4. Sběr dat.....	47
1.5. Způsob vyhodnocování výsledků.....	48

2. Výsledky

2.1. Krátká charakteristika účastníků výzkumu.....	49
2.1.1. Rodiče.....	49
2.1.2. Firmy.....	50
2.2. Výsledky výzkumu a jejich interpretace.....	51
2.2.1. Rodiče.....	51
2.2.2. Firmy.....	59

3. Vyhodnocení a doporučení.....67

ZÁVĚR.....70

Seznam literatury.....72

Příloha č.1 – okruhy otázek pro rodiče.....76

Příloha č.2 – okruhy otázek pro firmy.....77

Příloha č.3 – informační leták pro rodiče.....78

Příloha č.4 - informační leták pro firmy.....81

Úvod

Téma bakalářské práce jsem si zvolila z několika důvodů. Práce navazuje na poznatky, které jsem zjistila během vypracování seminární práce (v předmětu sociální politika), týkající se tématu podmínek pro rodiče, kteří se vracejí z rodičovské dovolené na Lovosicku, v místě mého bydliště. Jelikož jsem během této práce narazila na otázku nedostatečně řešené možnosti návratu do práce pro rodiče s dětmi mladšími 3 let, začala mne tato problematika více zajímat. V této práci bych se chtěla zaměřit na bližší prozkoumání teoretických a legislativních východisek spojených s vytyčenou problematikou a zjistit, jaká je zkušenost a praxe lidí na Lovosicku. Speciální pozornost bych chtěla věnovat nově vznikajícím tzv. dětským skupinám, které jsou prezentovány jako možnost, která by měla pomoci stávající problém řešit. Tato možnost je nová, a proto bych ji chtěla v této práci blíže prozkoumat.

Posledním důvodem je i moje osobní životní situace, kdy jsem již čtvrtým rokem na rodičovské dovolené, a proto přirozeně řeším otázku návratu do zaměstnání a problémů s tím spojených. Jsem také svědkem zkušeností žen z mého okolí, které tímto procesem prošly, prochází nebo stejně jako já procházejí budou.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části jsem si vytyčila čtyři hlavní kapitoly. V první kapitole se zabývám faktory ovlivňujícími rozhodování rodičů, kdy se vrátí zpátky do práce a také teoretickými koncepty, které se tímto tématem zabývají. V druhé kapitole se věnuji tomu, jak je přechod z rodičovské dovolené do práce stanoven v naší legislativě. Třetí kapitola se zabývá jednotlivými typy péče o předškolní děti: jesle, mateřské školy, firemní školky, hlídání na živnost a předkládá i konkrétní situaci na Lovosicku. Závěrečná čtvrtá kapitola pojednává podrobněji o nově vznikající formě péče - o dětských skupinách. Cílem teoretické části je ujasnění pojmů a seznámení se s konkrétní situací na Lovosicku.

Cílem praktické části je prozkoumat, jak by mohl být přijat nově zaváděný model dětských skupin mezi firmami a rodiči na Lovosicku. K naplnění cíle si stanovím výzkumné otázky, vymezím a charakterizuji metodu použitou při výzkumu. Poté předložím zjištěné výsledky výzkumu a interpretuji je. Na závěr se pokusím o zhodnocení získaných výsledků.

I. Teoretická část

1. Doba návratu do zaměstnání a faktory, které ji ovlivňují

1.1. Doba návratu do zaměstnání

Doba návratu žen z rodičovské dovolené, toto téma zmiňuje výzkum *Zaměstnání a péče o malé děti*. Ze získaných dat vyplývá, že matky více dětí většinou navazují na rodičovskou dovolenou tím, že zůstanou na rodičovské dovolené s dalším dítětem, pokud ho mají. Dalším nejčastějším způsobem ukončení rodičovské dovolené je návrat do zaměstnání až po dosažení věku 3 let věku dítěte. Ukazuje se také, že „pokud má žena více dětí, doba rodičovské dovolené se s každým dítětem vyššího pořadí zkracuje.“¹

Pokud se žena rozhodne čerpat rodičovský příspěvek až do věku 4 let dítěte, potenciálně si připravuje

„situaci uchazeče o zaměstnání s řadou znevýhodňujících atributů spojených s péčí o malé dítě. To je v častém a možná převažujícím přístupu zaměstnavatelů stereotypně považováno za faktor omezující plné pracovní nasazení matek (výjimečně otců) malých dětí. Statistická data o nezaměstnanosti ukazují na zvýšenou míru ohrožení žen po rodičovské dovolené nezaměstnaností. Ženy po rodičovské nebo mateřské dovolené tvoří dlouhodobě okolo 10 % ze všech nezaměstnaných žen [Zaměstnanost ...ČSÚ, 2001-2005].“²

Nabízí se zde také otázka, zda

„při současném postavení žen a matek na trhu práce není rodičovská dovolená, tj. doba, po kterou je zaměstnavatel povinen uvolnit rodiče ze zaměstnání a kdy tak ztrácí často kvalifikovaného zaměstnance, příliš dlouhá.“³

¹ **Kuchařová, V.:** *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnanců*. Praha: VÚPSV, 2006.str. 23

² **Kuchařová, V.:** *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnanců*. Praha: VÚPSV,2006. str. 21

³ **Matějková,B. Paloncyová,J.:** *Rodiná politika ve vybraných evropských zemích II*. Praha: VÚPSV, 2004.str. 41

Tuto otázku si např. kladou autorky výzkumu *Rodinná politika ve vybraných evropských zemích II*, paní Matějková a Paloncyová. Dále zde ještě ukazují jiné možnosti čerpání rodičovské dovolené (např. část rodičovské dovolené vyhrazená jen otcům ve Švédsku) a délky jejího čerpání (např. vyčerpat rodičovskou dovolenou až do pozdějšího věku dítěte, jak je to umožněno ve Švédsku, Itálii, Dánsku aj.). Pokud je délka rodičovské dovolené delší, může to vést ke ztíženému návratu na pracovní trh.

1.2. Faktory ovlivňující dobu návratu do zaměstnání

Některé z faktorů, které ovlivňují rozhodování o délce a ukončení rodičovské dovolené, jsou zmíněny ve výzkumu Věry Kuchařové *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů*.

„Potvrdilo se to, co zjišťují mnohé výzkumy (např. HRZ05, Rodina, partnerství a demografické stárnutí 2005), že délka rodičovské dovolené závisí především na vzdělání matky - čím vyšší je její vzdělání, tím kratší dobu setrvává na RD. Jiná šetření ale vliv vzdělání nepotvrzují (např. E-kval05 nebo v zahraničí [Marshall1999]). Vliv má také rodinný stav matky - dříve se na trh práce vrací matky svobodné a ovdovělé, byť včetně těch, které dnes žijí v nesezdaném soužití s partnerem.“⁴

Jako další faktory jsou uváděny také tyto: čím žena vykonává kvalifikovanější zaměstnání, tím se vrací dříve do práce. Také má-li žena vyšší příjmy než manžel, vrací se obvykle dříve do práce. Mezi dva nejčastější důvody, které ženy ve výzkumu uváděly jako důvod pro návrat do práce, byla „špatná rodinná situace, rodina potřebovala můj příjem“ a „naskytla se mi dobrá pracovní příležitost“.⁵ Mezi další faktory hrající roli v návratu do práce jsou např. význam zaměstnání, charakteristiky pracovních míst a chování zaměstnavatelů

⁴ **Kuchařová, V.:** *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů*. Praha: VÚPSV, 2006. str. 24

⁵ **Kuchařová, V.:** *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů*. Praha: VÚPSV, 2006. str. 28

(těmito faktory se zabývá ve své práci *Význam faktorů trhu práce pro návrat žen na trh práce po rodičovské dovolené* Blanka Plasová⁶).

1.3. Teoretické koncepty

Snahou vysvětlit chování žen na trhu práce se zabývá mnoho teoretických konceptů, mezi nejvýznamnější z nich patří teorie racionální volby (Becker), preferenční teorie (Hakim) a kulturní teorie (Pfau-Effinger). Každá z těchto teorií zdůrazňuje jako nejdůležitější jiný typ faktorů.

Teorie racionální volby bere v úvahu snahu o maximalizaci užitku a zisku. Becker⁷ uvádí, že se teorie racionální volby odvíjí z představy jedince, který maximalizuje svůj užitek:

„...prozíraví jedinci si uvědomují působení svých přítomných voleb a zkušeností na osobní kapitál v budoucnosti a také, že budoucí kapitál má přímý vliv na budoucí užítky. Potom jejich volby probíhající v současnosti, závisí nejen na tom, jak působí na současný užitek, ale též na tom, jak působí na budoucí užítky“⁸

Pro některé ženy znamená maximalizace svého užitku věnování se své profesní kariéře a na rodičovskou dovolenou nenastupují nebo jen na nutnou dobu. Jiné

⁶ Ve své práci došla k závěrům, že „ve strategiích a rozhodovacích procesech žen v daném ohledu do jisté míry odráží zákonitosti nabídky a poptávky trhu práce.“ (str. 102). U kvalifikovanějších žen je většinou úspěšný návrat k původnímu zaměstnavateli, který pokud s nimi je spokojen, o jejich návrat stojí a je ochoten i vyjít vstříc jejich požadavkům. U méně kvalifikovaných žen častěji dochází k tomu, že z více důvodů se nevrátí k původnímu zaměstnavateli a jsou tak nuceny hledat nového zaměstnavatele. „Přitom musí v podstatě překonat dva druhy hendikepu – fakt, že mají malé děti, a předpoklad vysoké nemocnosti dětí, dále nízkou kvalifikaci“.(str. 102). Častěji tak jsou ochotné přijmout jakoukoliv práci, která jim umožní skloubit pracovní a rodinný život. Přitom tato práce může být hůře finančně ohodnocená.

Plasová, B.: *Význam faktorů trhu práce pro návrat žen na trh práce po rodičovské dovolené*. Sociální studia, Brno, Fakulta sociálních studií MU v Brně, 2008.

⁷ **Becker, G. S.:** *The Economic Approach to Human Behavior*, Chicago: University of Chicago Press, 1976.

⁸ **Becker, G. S.:** *Teorie preferencí*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1990, str. 20

ženy vidí svůj maximální prospěch v tom, že pečují o dítě a domácnost během rodičovské dovolené. Většina mužů svůj užitek maximalizuje ve své profesi. Ale jsou i tací, kteří nastoupí na rodičovskou dovolenou, často to bývá u těch manželských párů, kde žena je tou, která přináší svou prací rodině větší zisk. Obě pohlaví se ovšem rozhodují podle toho, co je pro celou rodinu nejvíce výhodné.

Preferenční teorie přichází s poznatkem získaným z výzkumů Hakim⁹, že

„v situaci, kdy je ženám umožněno se skutečně svobodně rozhodovat, je možné přibližně kategorizovat jejich preference do tří ideálních typů životních stylů, a to bez ohledu na úroveň jejich vzdělání a sociální třídu. Na ženy orientované na domácnost, orientované na zaměstnání a adaptivní.“¹⁰

Při rozhodování mužů a žen o vstupu na rodičovskou dovolenou mají vliv jejich odlišné preference. Většina žen, na rozdíl od mužů, preferuje rodinu. Pokud však rodina začne trpět nedostatkem financí, způsobeným ztrátou jednoho zdroje příjmu rodiny, vede to pak většinu žen, které patří do skupiny adaptivních nebo orientovaných na práci, ke snaze nastoupit již v průběhu rodičovské dovolené do práce, např. na zkrácený úvazek nebo k dřívějšímu ukončení rodičovské dovolené a návratu do zaměstnání.

Kulturní teorie mluví o vlivu kulturních norem, týkajících se rozdělení ženské a mužské role. V kulturní teorii se Pfau-Effinger¹¹ zajímá o kulturní

⁹ **Hakim, C.:** *Work-lifestyle Choices in the 21st Century: Preference Theor.*, Oxford, Oxford University Press, 2000.

Zajímavé jsou také výsledky výzkumu zaměřeného na fungování preferenční teorie Hakimové v českých podmínkách, kde se ukazuje, že zde sice odpovídá dělení ženských preferencí do třech základních skupin podle Hakimové, ale její teorie není odpovídající v oblasti otázek, týkající se plodnosti žen, upozorňují na to, že její teorie nebere dostatečně v potaz hodnotu dítěte pro ženu, výzkum lze najít zde:

Rabušic, L., Chromková, B.E.: Hakim's preference theory in the Czech context. *Czech Demography*, 2008, Vol. 2., str. 46-55. [online] 21.10.2012 (cit. 21.října.2012)

URL:[http://www.czso.cz/eng/redakce.nsf/i/ladislav_rabusic_beatrice_elena_chromkova_manea_hakim%27s_preference_theory_in_the_czech_context_%28demografie_2007_2%29/\\$File/Rabu%C5%A1ic-Chromkov%C3%A1.pdf](http://www.czso.cz/eng/redakce.nsf/i/ladislav_rabusic_beatrice_elena_chromkova_manea_hakim%27s_preference_theory_in_the_czech_context_%28demografie_2007_2%29/$File/Rabu%C5%A1ic-Chromkov%C3%A1.pdf)

¹⁰ **ed. Dziamová, V.:** *Nejsme stejní. Sociálně udržitelný model vztahů mezi muži a ženami.* Ostrava, Ehiccs s.r.o., rok není uveden. Str. 27.

¹¹ **Pfau-Effinger, B.:** *Development of Culture, Welfare States and Women's Employment in Europe.* Aldershot, Hants, England, Ashgate, 2004.

normy a zkoumá, jakým způsobem jsou muži a ženy začleňováni do společnosti. Podle Pfau-Effinger je kulturní teorie založena na třech konceptech. Jedná se o pojetí gendrové kultury (názory na zaměstnání, vzájemnou závislost muže a ženy a jejich úloha v rodině), gendrového systému (zabývá se rodinou, trhem práce a sociálním státem) a gendrového uspořádání (objasňuje vztah gendrové kultury a gendrového systému). Možný uvádí, že:

„Mužská dominance byla vždy založena na větší fyzické síle a větší ekonomické moci. Jak přestala být fyzická síla pro úspěšné přežití relevantní, mužova převaha a závislost ženy se opřely cele o ekonomický a politický princip a míra ženiny závislosti se stala přímo úměrnou mnohočetností jejího mateřství.“¹²

Kulturní normy a stereotypy ovlivňují rozhodování mužů a žen vstoupit na rodičovskou dovolenou, ve smyslu existence určité představy o tradiční dělbě práce mezi muži a ženami a o společností požadovaném gendrovém chování.

Oslovily mne výsledky výzkumů Hakimové, které mi připadaly, že korespondují s realitou tak, jak ji kolem sebe pozoruji. Ženy, které jsou orientované hlavně na domácnost a ženy, které jsou orientované hlavně na zaměstnání, tvoří tu menší část, největší část je tvořena ženami, které jsou adaptivní a které svou práci a rodinu chtějí sladit. Tyto ženy většinou, pokud by si mohly svobodně vybrat, by volily možnost takových pracovních úvazků, které jim umožní se co nejlépe postarat o děti, zvláště o ty v mladším věku.

1.4. Specifika českého prostředí

Problematika doby návratu do práce je pro mě důležitá ještě z jiného pohledu: zda ženy, které se rozhodnou vrátit do práce dříve, než je běžné, tedy před 3 rokem dítěte, mohou mít pak problém s řešením otázky, jak zajistit péči o dítě. Je totiž málo zařízení, která přijímají děti mladší 3 let. Nicméně

¹² **Možný, I.:** *Česká společnost. Nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života.* Praha: Portál, 2002, str. 125

z výsledků výzkumu *Rodina a zaměstnání s ohledem na rodinný cyklus* vyplývá:

„V českém prostředí je jednoznačně preferováno zabezpečení celodenní péče o dítě do dvou let jeho věku téměř výhradně matkou. U dítěte ve věku dvou až tří let převážně matkou, přičemž zhruba v desetině případů se připouští střídavá péče obou rodičů. U dětí v rozmezí tří až čtyř let je podíl matek, které by s dítětem ještě chtěly zůstat doma a současně pobírat rodičovský příspěvek až do čtyř let věku dítěte, a těch, které by jej, patrně z důvodu návratu na pracovní trh po skončení rodičovské dovolené, umístily do mateřské školy, prakticky vyrovnaný. V období, kdy jsou dítěti více než čtyři roky, pak zcela jasně dominuje preference institucionální péče o děti.“¹³

¹³ **Kuchařová, V. Svobodová, K. kol.:** *Rodina a zaměstnání s ohledem na rodinný cyklus.* Praha, VÚPSV, 2010. str. 73

2. Legislativa

2.1. Rodičovská dovolená

Rodičovská dovolená navazuje na *mateřskou dovolenou*, což je dávka nemocenského pojištění (dle zákona č. 88/1968 Sb). Nárok na ní má pouze matka zaměstnankyně, trvá 28 týdnů u jednoho dítěte, 37 týdnů u narozených dvojčat a vícčat. *Rodičovská dovolená* je dávka státní sociální podpory (dle zákona č. 117/1995 Sb.) a týká se všech zaměstnanců a zaměstnankyň, kteří mají nárok o ni požádat svého zaměstnavatele po skončení mateřské dovolené (u mužů po narození dítěte). Zaměstnavatel je povinen tuto poskytnout v rozsahu, o nějž požádají, nejdéle však do věku 3 let dítěte. Zaměstnanec i zaměstnankyně, kteří se vrací po rodičovské dovolené zpět do práce, musí být zařazeni zpět na své původní místo podle pracovní smlouvy. Pokud zaměstnanec po dovršení věku 3 let dítěte nenastoupí na své původní pracoviště, může i nadále pobírat rodičovský příspěvek, ale zaměstnavatel již nemá povinnost ho přijmout zpět. Zaměstnanec se může se zaměstnavatelem dohodnout o pozdějším nástupu zpět nebo se místa vzdát.

2.2. Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek může rodič pobírat až do věku 4 let dítěte. Pobírání rodičovského příspěvku je podmíněno tím, že rodič o dítě sám celodenně pečuje, nebo zajistil péči o dítě jinou osobou a současně splňuje podmínku, že dítě mladší 3 let neumísťuje na více jak 5 dní v měsíci do předškolního zařízení (u dítěte nad 3 roky to je na více jak 4 hodiny denně). Toto platí pro starou právní úpravu k 31.12.2011. Pro novou právní úpravu od 1.1.2012 platí, že

„dítě mladší dvou let bude moci navštěvovat jesle, mateřskou školu nebo jiné obdobné zařízení pro děti v rozsahu nepřevyšujícím 46 hodin v kalendářním měsíci, pak nárok na RP nezanikne. Docházka do uvedených zařízení se u dětí starších dvou let nebude nadále sledovat, ale jen za předpokladu, že rodič si zvolil novou právní úpravu pobírání rodičovského příspěvku“¹⁴

Rodiče na rodičovské dovolené mají možnost si přivydělat, pokud splní uvedené podmínky. „Podle novely zákona č. 117/1995 Sb. si může rodič vydělávat neomezeně a dostávat rodičovský příspěvek“¹⁵. Je to tedy jedna z možností, jak si mohou ženy či muži na rodičovské dovolené udržet pracovní návyky, zůstat v kontaktu s pracovním prostředím, zlepšit finanční situaci rodiny, atd. Tato možnost však není reálná pro každého, záleží na tom, zda nalezne jinou osobu, která bude pečovat o jeho dítě v době práce nebo zařízení, kde o dítě bude pečováno. Rodiče však v praxi mohou narazit na problém, kdy předškolní zařízení nemusí dítě přijmout vzhledem k plné kapacitě, protože u většiny mateřských školek podle jejich kritérií dostávají přednost děti žen, které nejsou na rodičovské dovolené, a nebo děti, které mají předškolní docházku. Jelikož kapacita těchto zařízení většinou bývá plně využita, nemusí tito žadatelé volné místo dostat. Zde pak přichází na řadu jediné možnost dřívějšího ukončení rodičovské dovolené a návrat do původní práce nebo nástup do práce nové.

Nadále se budu zabývat hlavně situací žen, i když samozřejmě dle našich právních norem se rodičovská dovolená týká i mužů, ale toto procento je velmi malé, podle údajů ČSÚ *O důvodech ekonomické neaktivity* z r.2009¹⁶ je počet mužů, kteří pečují o rodinu nebo jsou v domácnosti, 3 700, oproti ženám, kde to je 350 500 případů. Také mnoho prací a výzkumů, z nichž čerpám, uvádí data většinou týkající se žen, u mužů bych obdobná data nemohla vždy dohledat.

¹⁴ **Rodičovský příspěvek.** [online] 7.10.2012 URL: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/4#1.3>

¹⁵ **Otazníky kolem rodičovské dovolené.** [online] 20.10.2012
URL: <http://www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-7-2005-clanek-2.htm>

¹⁶ **Důvody ekonomické neaktivity.** [online] 8.10.2012
URL: [http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/2600532B27/\\$File/1413104403.pdf](http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/2600532B27/$File/1413104403.pdf)

2.3. Služby péče o děti upravené v české legislativě

První z důležitých oblastí, kterou musí ženy při přechodu z rodičovské dovolené do zaměstnání řešit, je péče o dítě během doby, kdy jsou v práci. V ČR jsou nabízeny tyto služby:

1) služby péče o děti do 3 let věku

- a) zdravotnická zařízení typu jesle podle ust. § 124 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování
- b) soukromá zařízení dle zákona 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání
- c) služby typu baby-sitting dle zákona 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (na základě vázané živnosti „Péče o děti do tří let věku v denním režimu“ a v rámci volné živnosti, oboru činnosti č. 79 „Poskytování služeb pro rodinu a domácnost“)

2) služby péče o děti starší 3 let

- a) mateřské školy zřízené státem, obcí, krajem, svazkem obcí podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (školský zákon)
- b) mateřské školy „soukromé“, tj. zřízené církevními právníckými osobami či jinými právníckými osobami, jejichž předmětem činnosti je poskytování vzdělávání nebo školských služeb podle školského zákona (regulace dle zákona č. 561/2004 Sb)
- c) služby typu „baby-sitting“ dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (v rámci volné živnosti obor č. 79 „Poskytování služeb pro rodinu a domácnost“ a obor č.72 „Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti“).

3. Péče o děti předškolního věku

3.1. Jesle

3.1.1. Zařízení péče o děti do 3 let

Jak již bylo uvedeno, v naší republice lze rozlišit mezi třemi typy služeb péče o děti do tří let. Jesle patří mezi zdravotnická zařízení, která pečují o děti do 3 let. Podle údajů, které na svých stránkách uvádí MPSV, dojde u tohoto typu v průběhu roku 2013 ke změně:

„v případě jeslí, v nichž je pečováno o děti do tří let věku, má být jejich provozování podle ust. § 124 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ukončeno do 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, přičemž tento zákon nabyl účinnosti dne 1. 4. 2012.“¹⁷

Jesle již nadále nebudou řazeny mezi zdravotnická zařízení. Budou fungovat jen v rámci živnosti „péče o dítě do 3 let věku v denním režimu, dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Jesle jsou tzv. zvláštní dětská zařízení léčebně preventivní péče, která pečují o všestranný rozvoj dětí ve věku do tří let. Jejich zřizovateli jsou buď obce, které je zřizují zcela podle svého uvážení a potřeb území, nebo soukromý sektor. Provoz jeslí je hrazen z rozpočtu zřizovatele, který také stanovuje poplatky za péči. Tyto poplatky se liší, zpravidla se pohybují ve výši 800- 500Kč za měsíc. „V současnosti jsou všechna zařízení nestátní (převážně soukromá, výjimečně obecní) [MŠMT, 2000].“¹⁸

„Koncem roku 2005 bylo v celé České republice pouze 54 jeslí, mikrojeslí a dalších dětských zařízení s 1 671 místy. Mezi lety 1990 a 2005 tedy došlo k poklesu počtu těchto zařízení o více jak 94 %.“¹⁹

¹⁷Základní informace ke službám péče o děti, dětsku skupina. [online] 15.10.2012
URL: <http://www.mpsv.cz/cs/13500>

¹⁸ Kuchařová, V., Svobodová, K.: *Sít' zařízení denní péče o děti předškolního věku v ČR.* Praha, VÚPSV, 2006. str.9

¹⁹ Kuchařová, V., Svobodová, K., kol.: *Rodina a zaměstnání s ohledem na rodinný cyklus.*

Autorky výzkumu „*Sít' zařízení denní péče o děti předškolního věku v ČR*“ mezi důvody, proč rodiče přestali mít o tato zařízení zájem, uvádí pokles porodnosti, prodloužení rodičovské dovolené do 3let věku dítěte, dále názor nejen odborníků na to, že optimálnímu vývoji dítěte do 3 let nejvíce prospívá individuální péče v rodině. Nicméně tento výzkum je z roku 2006 a od té doby se některé skutečnosti změnily, došlo ke krátkodobému nárůstu porodnosti, systém rodičovské dovolené byl změněn na možnosti čerpání ve 2, 3 a 4 letém cyklu. MPSV na svých stránkách ohledně poptávky rodičů po jeslích a službách péče o dítě do 3 let uvádí, že

„ tento typ služeb (*jesle*) není v České republice příliš rozvinutý. Z výzkumu VÚPSV provedeném v roce 2004 lze nicméně vysledovat, že nabídka teritoriálně a místně dostupných služeb péče o děti mladší tří let věku neodpovídá poptávce rodičů, o čemž svědčí i fakt, že mateřské školky navštěvuje až 25% dětí mladších 3 let. Otázka zabezpečení péče o děti do 3 let věku v ČR je přitom předmětem poměrně časté mezinárodní kritiky.“²⁰

V následující tabulce jsou uvedena aktuálnější data ohledně podílu dětí mladších 3 let v MŠ, jedná se vždy o procento dětí v daném populačním ročníku. Lze sledovat, že procentuálně počet těchto dětí v MŠ rok od roku narůstá.

Podíl dětí mladších 3 let navštěvujících MŠ

ve školním roce 2005/06 až 2009/10 Školní rok	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Děti mladší 3 let v MŠ	25,4 %	23 %	23 %	24,8 %	27,6 %

Zdroj: databáze ÚIV ²¹

Praha, VÚPSV, 2010. str.9

²⁰**Rodina a ochrana práv.** [online] 16.10.2012 URL: <http://www.mpsv.cz/cs/4>

²¹**Věcný návrh zákona o dětské skupině a o změně souvisejících zákonů**

[online] 15.10.2012

URL: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13503/zamer_zakona.pdf, str. 6

3.1.2. Situace v Lovosicích

Zjistila jsem, že v Lovosicích již jesle fungovaly, ale byly zrušeny, důvod ani přesnou dobu jejich zrušení neznám. V seminární práci, kterou jsem zpracovávala na podobné téma v loňském roce, mně ředitelky zdejších mateřských školek na otázku, jaký je jejich názor na potřebu jeslí v Lovosicích, odpověděly: jedna z nich uvedla svou nejistotu nad finanční rentabilitou provozu jeslí a tím, zda by matky byly schopné a ochotné platit za dítě v jeslích, které jsou dražší než MŠ. Dále také napsala, že provoz jeslí vidí jako mnohem náročnější než provoz MŠ. Další z ředitelek uvedla, že MěÚ určitě nepočítá s jeslemi, jelikož jsou finančně příliš náročné. A přidala ještě zajímavou informaci, že matky v minulých letech zde na Lovosicku nastupovaly do zaměstnání převážně ve věku 3 let dítěte. Vyjádřila své očekávání, že příští rok tomu bude jinak (očekává více matek nastupujících do zaměstnání před 3 rokem dítěte). Toto očekávání je nejspíš založeno na tom, že budou rodičovskou dovolenou končit matky, které si zvolily kratší, dvouletý cyklus.

Zajímalo mě také, jak na tom jsou matky, které chtějí do školky umístit dítě mladší 3 let. Všechny školky měly ve svých kritériích uvedenou podmínku přijetí dítěte věk starší 3let a přijetí dítě mladšího jen ve výjimečných případech. Ředitelky shodně uváděly, že nemohou suplovat jesle a přijímat děti 2leté. Děti mladší 3 let přijímají pouze ve výjimečných případech. Jedná se totiž o velikou zátěž pro pedagogické pracovnice. V tomto ohledu konstatovaly, že jesle v Lovosicích chybí. Určitě zde tedy vyvstává problém pro rodiče, kteří se vrací z rodičovské dovolené do zaměstnání po dvouletém cyklu. Otázkou zůstává, kolik takových rodičů zde na Lovosicku je, jaké volí jiné možnosti péče o dítě a zda by své dítě v případě existence jeslí do těchto umístili.

3.2. Mateřské školy

3.2.1. Zařízení péče o děti od 3 let do zahájení školní docházky

Mateřské školy jsou předškolní zařízení navazující na výchovu dětí v rodině. Jsou zřizovány podle školského zákona: zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Zajišťují všestrannou péči o děti zpravidla ve věku od 3 do 6 let. „Převážná většina školek je v současnosti státních (zřizovaných obcemi) - 98,4 %, 1,2 % je soukromých a jen pouhé 0,4 % mateřských škol je církevních.“²² Dalším druhem jsou specializované školky pro děti s postižením - MŠ speciální, MŠ při zařízeních pro ústavní a ochrannou výchovu, a pak také firemní školky, které zmíním později.

V souvislosti s mateřskými školami matky řeší nejčastěji problém, zda jejich dítě bude přijato a mnohdy jejich provozní dobu (která ne vždy koresponduje s jejich potřebami, které musí sladit se svoji pracovní dobou). Jak se uvádí ve výzkumu *Sít' zařízení denní péče pro děti předškolního věku* (který je z roku 2006), docházelo v minulých letech k postupnému snižování počtu mateřských škol v důsledku poklesu počtu dětí ve věku 3 – 6 let. V posledních letech také kvůli novým právním úpravám docházelo ke slučování více mateřských škol pod jedno společné ředitelství, a tedy k nárůstu počtu větších MŠ. Zajímavou informací, která také vyplynula z výzkumů, je skutečnost, že téměř v každé obci existuje mateřská školka. Je zde také zmiňován trend rostoucích odkladů školní docházky, a tím přibývajících dětí starších 6 let, které jsou přednostně do MŠ přijímány jakožto děti předškolní. Nedochozí tím k uvolnění míst pro další,

²² **Kuchařová, V., Svobodová, K.:** *Sít' zařízení denní péče o děti předškolního věku* v ČR. Praha, VÚPSV, 2006. Str. 11

mladší děti. V současnosti je situace taková, že do MŠ se daří umístit stále méně dětí, jejichž rodiče o to požádají.

V roce 2006 dosáhl počet nevyřízených žádostí o umístění dítěte v mateřské škole počtu 9 570. Je to sice méně než v „rekordním“ školním roce 1994/95, kdy jich bylo 21 892, ale je to více než čtyřnásobek proti roku 2000²³

Dostupnost mateřských škol se zhoršuje zejména v některých lokalitách. Podle demografických údajů z roku 2006, které jsou interpretovány v již zmiňovaném výzkumu, patří Ústecký kraj mezi ty, kde je menší podíl dětí navštěvujících předškolní zařízení (oproti jiným regionům) a zároveň je zde také vyšší porodnost a nezaměstnanost. Z těchto údajů je autorkami výzkumu vyvozováno, že „ve jmenovaných regionech jsou zřejmě větší počty matek pečujících celodenně o své děti příslušného věku, ať z důvodu většího počtu (malých) dětí v rodině nebo z důvodů nezaměstnanosti (příp. nezájmu matek o výdělečnou pracovní aktivitu).“²⁴

3.2.2. Situace na Lovosicku

V Lovosicích, které mají v současnosti přes 8800 obyvatel, fungují 3 mateřské školy: MŠ Sady pionýrů, MŠ Tereziánská a MŠ U Koníčka. U všech je zřizovatelem město Lovosice.

Kapacita *MŠ Sady* je podle její ředitelky v současnosti dostačující:

„Zaměstnaní rodiče nejsou nikdy odmítáni, protože pro příjem dětí do MŠ jsou k zápisu stanovena kritéria, podle kterých mají děti zaměstnaných matek přednost při přijetí. Pokud matky nastupují do práce - tedy ukončují RD během školního roku, většinou se nám podaří je zařadit během krátké doby, pokud se uvolní místo v MŠ. Pokud ne, čekají do dalšího zápisu.“

²³ **Kuchařová, V., Svobodová, K.:** *Sít' zařízení denní péče o děti předškolního věku v ČR.* Praha, VÚPSV, 2006, str.18

²⁴ **Kuchařová, V., Svobodová, K.:** *Sít' zařízení denní péče o děti předškolního věku* v ČR. Praha, VÚPSV, 2006. Str.29 - 30

Ředitelka *MŠ Tereziánská* uvedla, že její školka má kapacitu 101 míst a je dle jejího názoru dostačující vzhledem k potřebám lovosických občanů. Přijímají jen děti rodičů, kteří mají v Lovosicích trvalý pobyt. Rodiče, které paní ředitelka odmítla, buď nebydleli v Lovosicích, nebo byla matka na rodičovské dovolené a nechystala se do práce. V loňské roce odmítla celkem 11 dětí, 9 z důvodu bydliště mimo Lovosice, 1 z důvodu matky na rodičovské dovolené a 1 se přihlásilo po zápisu. Pokud mají ve škole děti mladší 3 let, jedná se o výjimku, kdy matky pracují na plný úvazek.

Kapacita *MŠ u Koníčka* je 112 dětí a je v tuto chvíli naplněná. Podle nastavených kritérií k zápisu do školy jsou nejdříve uspokojeni zájemci, kteří mají bydliště v Lovosicích či spádové oblasti, rodiče jsou oba zaměstnaní, nebo je zaměstnaný rodič samoživitel, pak nástup rodiče do zaměstnání, věková hranice 3 roky, a další. Tato kritéria jsou víceméně podobná i v ostatních školkách. Z informací, které jsem zjistila od ředitelky, letos přijímali 5 dětí mladších 3 let, které tuto věkovou hranici dovrší do konce roku 2012. Celkově se jim letos uvolnilo 16 míst, museli odmítnout 20 zájemců.

Podle zjištěných výsledků lze konstatovat, že kapacita školek v Lovosicích je dostatečná vzhledem k počtu lovosických občanů, kteří jsou pracující či do práce nastupují. Rodiče, kteří sice nemají bydliště v Lovosicích, ale do práce jezdí do Lovosic (z okolních vesnic), je již situace složitější vzhledem k nastaveným kritériím pro přijetí dítěte, které školky v Lovosicích mají. Problém také může nastat, žádají-li rodiče o umístění dítěte mladšího 3 let, jeho přijetí záleží na rozhodnutí ředitelky zařízení, a jak bylo v některých příspěvcích uvedeno, pro pracovnice *MŠ* se jedná spíše o zátěž.

3.3. Firemní školky

3.3.1. Firemní školky – zřízení

Firemní školky mají představovat alternativu ke stávajícím mateřským školám. Z dostupných informací jsem zjistila, že v současnosti jsou dvě možnosti, jak je možno zřídit firemní školku. Firma ji může zřídit sama na svoje vlastní náklady (či využít peníze z grantů) a provozovat ji na základě platné legislativy jako vázanou živnost „péče o dítě do tří let věku v denním režimu“ dle zákona č. 455/1991 Sb. a volnou živnost „mimoškolní výchova a vzdělávání“ dle zákona č. 455/1991 Sb.²⁵ V tomto případě musí být splněny požadavky vyhlášky č. 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění vyhlášky č. 349/2009 (hygienická vyhláška). V personálním zajištění zde není požadováno pedagogické vzdělání s kvalifikací učitel předškolní výchovy, ale postačí odborná způsobilost vzdělání všeobecné sestry, zdravotnického asistenta, ošetřovatele, porodní asistentky nebo zdravotnického záchranáře, sociálního pracovníka a pracovníka v sociálních službách.

Také se mohou nechat zapsat do školského rejstříku, a tím získat nárok na „finanční dotaci v prvním roce ve výši 60 % z normativu a v dalších letech 100 % při splnění zákonných podmínek.“²⁶ Dotace jsou určené na žáka a na platy učitelů. Ale to od nich bude vyžadovat přísné dodržování školského zákona a s ním souvisejících předpisů. V oblasti prostorových, hygienických a provozních požadavků je zde platná stejná (hygienická) vyhláška, kterou jsem uváděla o odstavci výše. V oblasti personálního zajištění je požadováno pedagogické vzdělání s kvalifikací učitel předškolní výchovy. Školka v tomto

²⁵ Např. jako firemní školka ve společnosti Linet. **Firemní školka. Linet.** [online] 20.9.2012 URL: <http://www.linet.cz/zdravotnicka-technika/aktuality/tiskove-zpravy/Projekty/projekty-firemni-skolka>

²⁶ **Základní informace – firemní školky.** [online] 20.9. 2012 URL: <http://www.msmt.cz/pro-novinare/firemni-skolky-zakladni-informace>

režimu také není plátcem DPH. Nevýhodou však je, že se zde nemohou děti střídát jako v soukromých školkách, ale mohou je přijímat jen jednou za rok. Není zde také možnost přijímat děti mladší 3 let. Praxe ukazuje, že firemní školky naopak děti střídát potřebují, a také chtějí často sloužit jako zařízení nahrazující jesle. Jak je uvedeno v jednom novinovém článku: „V jedné školce jsou umístřovány na pár hodin i malé děti kolem osmi měsíců, je to jedna z nejvyužívanějších služeb“.²⁷

K problematice firemních školek a jejich provozu se v návrhu novely školského zákona chystají změny, které by měly vyjít vstříc potřebám provozu firemních školek. V připravovaném zákoně o službách péče o děti, který by měl vejít v účinnost od 1.7.2013, se připravuje i možnost považovat náklady na zřizování a provoz firemních školek za daňově účinné výdaje, ale to jen za předpokladu, že budou zřizovány v souladu se školským zákonem. V současnosti většina firem nevyužívá možnost zřizování školek tímto způsobem, protože se jim to finančně nevyplatí. Náklady na zřizování a provoz školek v tomto režimu jsou příliš vysoké, jak uvádí občanské sdružení Firemní školky s.r.o na svých internetových stránkách: „Podle našich zkušeností doporučujeme firmám registraci od cca 35 dětí. Podmínky dané školským zákonem jsou dosti přísné a jsou do určité míry ekonomickou zátěží.“,²⁸ Přestože jsou firemní školky u zaměstnanců velmi žádané, není jich dost.

3.3.2. Firemní školky – situace v Lovosicích

V Lovosicích v současnosti fungují 2 firemní školky. První z nich zřídily společně firmy Lovochemie a PREOL, a to jako samostatnou třídu v rámci MŠ Sady, od níž si tyto prostory pronajala a jejichž dalších služeb využívá. Školka

²⁷ **Slučování středních škol pomůže firemním školkám, krajům ušetří miliardy.** [online] 20.9.2012. URL: http://zpravy.idnes.cz/slucovani-strednich-skol-pomuze-firemnim-skolkam-krajum-usetri-miliardy-1rz-/studium.aspx?c=A110701_182934_studium_taj

²⁸ **Dotazy a odpovědi, občanské sdružení Firemní školky.** [online] 20.9.2012. URL: <http://www.firemni-skolky.cz/268>

byla zřízena s kapacitou pro 12 dětí, začala fungovat od 1. září minulého roku. Jak na svých stránkách firma informuje: „Rodiče se mohou těšit na to, že umístění jejich dítěte ve školce je bezplatné a školka jim bude vycházet vstříc.“

²⁹ Na tomto příkladu vidíme, že firmy mohou využít i prostor některé ze stávajících MŠ a domluvit se na spolupráci.

Druhou firemní školku, jejíž provoz byl zahájen v dubnu letošního roku, provozuje firma Raeder and Falge s.r.o. Školku zřídila s pomocí dotací z Evropského dotačního fondu v rámci projektu Sladování rodiny a kariéry a rovné příležitosti ve společensky odpovědné firmě. Školku zřídili společně ještě s druhou firmou a ve spolupráci s městem Lovosice. Školka není registrovaná pod Ministerstvem školství a tělovýchovy, vnímají to jako přednost, protože si mohou nastavit svůj vlastní vzdělávací program.

Školka je postavena jako samostatná budova vedle hlavní budovy firmy Raeder and Falge. Je k ní připojena i malá zahrádka s dětskými prolézačkami. Kapacita školky je 10 dětí. Jsou zde 3 vychovatelky, dvě z nich mají pedagogické vzdělání. Děti jsou přijímány od 18 měsíců až do 7 let. Manažerka firmy zastává názor, že nejvhodnější je jejich školka pro děti do 5 let a je dobré dát dítě do normální školky na poslední rok před nástupem do školy, a nebo volit možnost nultého ročníku při ZŠ. Provozní doba školky je od 6:30 do 17:00 a lze ji přizpůsobit pracovní době rodičů. Školné se neplatí, je to forma zaměstnaneckého benefitu.

3.4. Živnost péče o děti

V první řadě se jedná o vázanou živnost „*Péče o dítě do tří let v denním režimu*“ dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Obsahově je tato činnost specifikována jako:

„individuální výchovná péče o svěřené děti do tří let věku v denním nebo v celotýdenním režimu, zaměřená na rozvoj rozumových a řečových schopností, pohybových, pracovních,

²⁹ **Firemní školka** [online] 16.10.2012 URL: <http://www.lovochemie.cz/Firemni-skolka.html>

hudebních, výtvarných schopností a kulturně hygienických návyků přiměřených věku dítěte. Zajišťování bezpečnosti a zdraví dětí, jejich pobytu na čerstvém vzduchu, spánku v odpovídajícím hygienickém prostředí a osobní hygieny dětí, včetně poskytování první pomoci. „³⁰

Výši poplatku za tuto službu stanovuje její provozovatel. I zde je nutné dodržování hygienické vyhlášky. Požadavky na odbornou způsobilost jsou stejné, jaké jsem uváděla u firemní školky v živnostenském režimu.

Dále je zde možnost péče o děti v rámci volné živnosti, obor činnosti č. 79 „*Poskytování služeb pro rodinu a domácnost*“. U této činnosti se jedná především o zajišťování chodu domácnosti (úklid, vaření atp.), ale také v sobě zahrnuje možnost péče o děti starší 3 let v rodině či příležitostného krátkodobého hlídání dětí (včetně dětí do tří let věku). Služba je provozována na komerční bázi, od čehož se odvíjí i výše poplatku za její poskytování. Není stanovena povinnost dodržovat hygienickou vyhlášku, ani odbornost pečujícího.

O děti nad tři roky věku lze pečovat v rámci volné živnosti, obor činnosti č. 72 „*Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti*“. Obsahová náplň této činnosti zahrnuje mimo jiné výchovu dětí nad tři roky věku v předškolních zařízeních, v soukromých školách a zařízeních sloužících odbornému vzdělávání v zařízeních nezařazených do sítě škol, školských a předškolních zařízení. Zde je nutno dodržovat hygienickou vyhlášku, odbornost pečujícího není stanovena.

Nově by měl být zaveden institut *chůva-péče o dítě v domácnosti dítěte*. Má se jednat o „nový typ služby nepřiležitostné a nekrátkodobé péče o děti poskytované v domácnosti dítěte v režimu zákona o živnostenském podnikání. Institut upravuje odbornou způsobilost osob, které nepřiležitostně a nekrátkodobě pečují o dítě do zahájení povinné školní docházky v domácnosti dítěte v rámci vázané živnosti „Péče o dítě do tří let věku v

³⁰ **Jaká je péče státu o děti?** [online] 15.10. 2012

URL:<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/jaka-je-pece-statu-o-deti-7725.html>

denním režimu“ a volné živnosti, oboru činnosti č. 79 „Poskytování služeb pro rodinu a domácnost“.³¹

³¹ **Státní sociální podpora (SSP)**. [online] 5.11..2012
URL: <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/270>

4. Dětské skupiny

Jedná se o nový typ služby, která by se měla stát alternativou k mateřským školám a jeslím. Tato služba by měla rozšířit alternativní možnosti služeb péče o děti. Vláda chce tímto opatřením podpořit rychlejší návrat rodičů, pečujících o malé dítě, zpět na trh práce. Ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek uvedl po jednání vlády: „Nacházíme se v situaci, kdy několik desítek tisíc rodičů nemá možnost umístit své dítě do předškolního zařízení z důvodu nedostatečné kapacity,“³² Tento problém by měly dětské skupiny pomoci vyřešit. Co tuto službu odlišuje od všech ostatních, je mimo jiné její založení na nekomerčním základě. Nemá být tedy provozována ani v režimu školského zákona, ani v režimu živnostenského podnikání.

4.1. Legislativní zakotvení

Podle informací, které na svých stránkách uvádí MPSV, pokud se v současnosti poskytovatel péče o děti „rozhodne neposkytovat péči v rámci vzdělávacích zařízení typu mateřských škol a zároveň jeho činnost nevykazuje znaky podnikání, může tyto služby poskytovat v režimu obecných právních předpisů, tj. poskytování péče musí být v souladu s obecně platnými předpisy, například v oblasti hygieny a stravování, požární a stavební oblasti aj.“³³

Mezi tyto předpisy patří zejména:

- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů;

³² **Dětská skupina pomůže sladit rodinný a pracovní život.** [online] 15.10.2012

URL: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/detska-skupina-pomuze-sladit-rodinny-a-pracovni-zivot-98326/>

³³ **Základní informace ke službám péče o děti, dětská skupina.** [online] 15.10.2012 URL: <http://www.mpsv.cz/cs/13500>

- zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů;
 - zákon č. 133/1958 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů;
 - zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů;
 - zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.
- A dále pak nařízení a zákony týkající se potravinového práva (více informací na stránkách MPSV).

Žádným právním předpisem však nejsou stanoveny konkrétní podmínky poskytování tohoto typu péče. Zároveň nelze na tuto činnost získat dotace z veřejných rozpočtů. Nikde tedy není upraveno, o kolik dětí může být pečováno kolika pečovateli, jakou mají mít pečující osoby odbornou způsobilost, jaká má být náplň činnosti a programu, na jehož základě je o děti pečováno, není také řešena otázka pojištění odpovědnosti za škody na zdraví či majetku.

Tento problém má vyřešit nový zákon o dětské skupině, jehož věcný záměr byl dne 22.8. 2012 schválen vládou. Tento vládní návrh nyní ještě musí projít legislativními procesy (čeká ho schválení v Poslanecké sněmovně a v Senátu) a mohl by vejít v platnost v polovině roku 2013. Zákon o dětské skupině má jasně definovat podmínky pro fungování této nové služby.

4.2. Podmínky zřízení

Podmínky pro zřízení dětské skupiny, které jsou navrhovány ve věcném záměru připravovaného zákona o dětské skupině, se mohou ještě v průběhu legislativního procesu změnit. Do doby účinnosti zákona proto nejsou závazné,

mohou však posloužit současnými i budoucím poskytovatelům těchto služeb jako inspirace. Lze jen doufat, že vzhledem k procesu připomínkování navrhovaného zákona mnoha příslušnými odbory a resorty, se zákon v zásadních podmínkách lišit příliš nebude. Podle informací uvedených ve Věcném záměru zákona o dětské skupině a o změně souvisejících zákonů³⁴ se pokusím vyjmenovat základní podmínky pro poskytování této služby.

Služba hlídání a péče o děti v dětské skupině spočívá v pravidelné péči o dítě ve věku od šesti měsíců do zahájení povinné školní docházky mimo domácnost dítěte, v kolektivu dětí, mimo režim předpisu o školách a školských zařízení. Služba nezajišťuje vzdělávání dítěte, ale dítěti se poskytuje výchovná péče zaměřená na rozvoj schopností dítěte a jeho kulturních a hygienických návyků přiměřených věku dítěte.

Zřizovatelem mohou být fyzické osoby, právnické osoby a organizační složky státu jakožto zaměstnavatelé, obce, kraje a nestátní neziskové organizace. Firemní školku si nemůže zřídit např. městský úřad pro své zaměstnance, to ale neplatí o dětské skupině.

Vzdělání pečující osoby: zdravotnické vzdělání (všeobecná sestra, zdravotnický asistent, ošetřovatel, porodní asistentka), sociální vzdělání (sociální pracovník, pracovník v sociálních službách), pedagogické (učitelka mateřské školy), profesní kvalifikace chůvy pro děti. Není nutné pedagogické vzdělání v oboru předškolní výchovy, tím se zvyšuje šance najít někoho s potřebnou kvalifikací. Tyto podmínky jsou stejné i pro firemní školky zřízené v režimu živnostenského zákona.

Počet pečovatelů: jedna osoba může pečovat maximálně o 6 dětí současně, dvě osoby o 7 až 24 dětí současně. V případě, že bude ve skupině více jak

³⁴ **Věcný návrh zákona o dětské skupině a o změně souvisejících zákonů**
[online] 15.10.2012
URL: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13503/zamer_zakona.pdf

13 dětí a současně dítě mladší dvou let, musí být přítomna jedna pečující osoba navíc.

Počet dětí: mohou vznikat skupiny malé (do 4 dětí), střední (od 5 do 12) a velké (od 13 do 24). Počet dětí se stanovuje podle hygienických, provozních a prostorových požadavků.

Hygienické, prostorové a provozní požadavky:

a) Pro *malé skupiny* do 4 dětí je stanoven minimální standard, přičemž u zvyšujícího se počtu dětí se zvyšují nároky na prostorové, hygienické a provozní požadavky. Podle těch musí mít zajištěnou místnost, která je dobře dostupná, patřičně osvětlená, vybavená vhodně pro pobyt dětí a přizpůsobená jejich potřebám (aby se předcházelo úrazům). Součástí musí být věku dětí vyhovující hygienické zařízení. Není zde požadavek zvláštní místnosti pro odpočinek (jako u firemních školek). V dostupné vzdálenosti od zařízení musí být možnost pobytu a her dětí na veřejném hřišti či v přírodě (nejsou tedy potřeba samostatné venkovní prostory jako u mateřských školek a firemních školek). Tato podmínka je stejná pro všechny velikosti skupin! Dále je nutné zajistit denní úklid prostor.

b) Pro *střední skupiny* (od 5 do 12 dětí) by měla být vytvořena samostatná úprava v novém zákoně o službě hlídání a péče v dětských skupinách. Podle ní by bylo potřeba zajistit minimální standard uvedený u malých skupin, *a navíc* by k dispozici měla být místnost pro odpočinek dětí, odpovídající počet WC a umyvadel přizpůsobených věku dětí a rovnost možnost osprchování dětí.

c) Pro *velké skupiny* (od 13 dětí výše) se bude na prostory vztahovat hygienická vyhláška (č. 410/2005Sb.). Hlídání a péče o dítě v dětské skupině může být poskytována pouze dětem, které se podrobily povinným očkováním. Zjednodušení hygienických požadavků se tedy týká hlavně malých a středních skupin. Oproti firemním školám se zde jedná o zjednodušení, jelikož ty i při

malém počtu dětí musí naplňovat hygienickou vyhlášku, která je stejná jako v klasických mateřských školách.

Stravování zajišťuje po dohodě s rodiči buď poskytovatel, nebo rodiče sami (dítěti mohou dát s sebou jídlo z domova). Poskytovatel zajišťuje pravidelný pitný režim. Zřizovatel má tedy na výběr, zda bude zajišťovat sám stravování dětí, nebo zda stravování dětí zajistí rodiče. V případě, že se rozhodne zajistit stravování sám, muselo by to být v souladu s požadavky potravinového práva. Je to zjednodušení oproti firemním školám, které jsou registrovány pod Ministerstvem školství a tělovýchovy, kde se stravování řídí vyhláškou č. 107/2005 Sb. o školním stravování. U firemních školek, zřízených v režimu živnostenského zákona, jsou požadavky v tomto případě stejné.

Provozní doba: Její stanovení záleží na provozovateli. Měla by být co nejvíce flexibilní tak, aby vyhovovala rodičům a jejich pracovní době.

Služba bude *provozována neziskově*, nejedná se o nový způsob podnikání. Úhrada za služby bude smluvní, avšak maximálně ve výši zřizovacích a provozních nákladů na poskytnutí služby, s možností nestanovení žádné úhrady. Bude záležet na poskytovateli služby.

4.3. Daňové úlevy a dotace

Vláda se rozhodla podpořit rozvoj této nové služby daňovými úlevami. V nově navrhovaném zákonu se počítá se zavedením daňové uznatelnosti nákladů zaměstnavatele vynaložených na zajištění péče o děti svých zaměstnanců. Zároveň by měla být zajištěna sleva na dani z příjmů pro rodiče, kteří jsou zapojeni do pracovního procesu a z tohoto důvodu financují službu péče o své dítě.

Na podporu nově vznikajících dětských skupin bude *možné získat dotace z Evropského sociálního fondu*.³⁵ Koncem letošního roku (2012) Ministerstvo práce a sociálních věcí (pod jehož resort budou dětské skupiny spadat) vyhlásí výzvu k předkládání projektů zaměřených na zřízení a provoz dětských skupin. Firmy budou moci požádat o dotaci na dvouletý projekt. Podmínkou pro předložení projektu bude, aby provozovatelem byla právnická osoba, která je zaměstnavatelem rodičů dětí, kterým bude zařízení sloužit. Pokud se až čtyři zaměstnavatelé domluví na spolupráci, může dětskou skupinu provozovat jen jeden z nich pro děti zaměstnanců všech zúčastněných subjektů. Podpora je připravena pro zařízení s kapacitou od 7 do 24 dětí. Podporou služeb péče o děti chce ministerstvo usnadnit návrat do zaměstnání po rodičovské dovolené a zvýšit zaměstnanost žen s dětmi do tří let věku.

4.4. Kritické námitky proti zřizování dětských skupin

Kritické námitky proti chystanému zákonu se ozvaly z více stran.

„Protestují odboráři, firmy i hospodářská komora. Jaké jsou jejich argumenty? Chudší rodiny by na službu nemusely mít peníze, záměr motivuje zaměstnavatele, ale ne rodiče samotné, a hlavně - koncepce nezajišťuje systematické vzdělání jako školky.“³⁶

Stínová ministryně pro lidská práva a rovné příležitosti Michaela Marksová-Tominová (ČSSD) prezentuje na svém blogu článek *Dětské skupiny české matky nevytrhnou*.

³⁵ **Připravovaná výzva na podporu zařízení péče o děti s jednotlivými náklady** [online] 30.10.2012 URL:

<http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz/pripravovana-vyzva-na-podporu-zarizeni-pecce-o-deti-s>

³⁶ **Dětské skupiny místo školek: opravdu rodičům pomohou?** [online] 15.10.2012

URL: <http://zena.centrum.cz/deti/batolata-a-predskolaci/clanek.phtml?id=756573>

"Za největší negativum považují, že tyto skupiny rezignují na zavedené vzdělávací programy. Předškolní vzdělávání je důležité pro všechny děti, a pro ty v posledním roce před nástupem do školy je systematická příprava naprosto nezbytná,"³⁷

Lydie Keprová z odboru rodiny a ochrany práv dětí ministerstva práce a sociálních věcí, která se na přípravě právní úpravy podílela, proti tomu však oponuje, že:

„...dítě může z dětské skupiny kdykoliv přestoupit do klasické mateřské školy. Zákon navíc stanovuje, že právě ty děti, které mají před sebou poslední rok před nástupem do školy, školky přijímat musí. Také to neznamená, že děti ke vzdělání nebudou vedeny vůbec...“³⁸

Ze strany zástupců ČSSD se můžeme dočíst i následující názor jedné z jejich členek, kandidujících do senátu, paní Věry Kisové:

„Návrh vlády degraduje vzdělávání učitelek mateřských škol. Neklade žádné nároky na kvalifikaci pro zaměstnance v dětském koutku, netlačí na zvyšování kvalifikace v ČR v rámci EU. Umístit do dětského koutku děti ve věku od 5 měsíců do 6 let je nemyslitelné. Nedokážu si představit, jak by byly řešeny jejich rozdílné nároky na stravování a případné problémy s hygienou,“³⁹

Proti tomu stojí argument, že na zaměstnance dětských skupin jsou kladeny vyšší nároky na vzdělání než u osob provozujících péči o dítě v rámci živnosti. Všechna požadovaná dosažená vzdělání oborově souvisí s pedagogickým vzděláním učitelek a zahrnují v sobě alespoň pedagogické minimum. Zároveň nikdo tímto nechce degradovat povolání učitelek v MŠ, jejichž role je nezastupitelná. Jedná se pouze o alternativu, přičemž vzdělávání a péče o děti v systému mateřských škol zůstane nadále proudem hlavním a nejspíš také nejvyhledávanějším, zejména u rodičů dětí starších 4 let.

³⁷ **Dětské skupiny české matky nevytrhnou** [online] 16.10.2012

URL: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/michaela-marksova-tominova.php?itemid=17027>

³⁸ **Česku chybí tisíce míst ve školkách. Vyřešit to mají dětské skupiny.** [online] 15.10.2012

URL: http://zpravy.idnes.cz/cesku-chybi-mista-ve-skolkach-detske-skupiny-f36-/domaci.aspx?c=A120820_173142_domaci_maq

³⁹ **Pouze hlídat děti nestačí, pane Drábku.** [online] 27.10.2012

URL: <http://www.cssd.cz/media/tiskove-zpravy/pouze-hlidat-deti-destaci-pane-drabku/>

V otázce obavy o rozvolnění hygienických norem z důvodu mírnějších podmínek, než mají současná zařízení fungující pod školským zákonem, dává odpověď paní Lada Wichterlová z nevládní neziskové organizace Gender Studies:

„Já bych se rozvolnění hygienických norem nebála. Právě ty totiž mateřské a firemní školky výrazně omezují a zvyšují jim náklady. Když už se podniky rozhodnou zařízení pro předškolní děti svých zaměstnanců vybudovat, tak to chtějí udělat pořádně. A navíc - rodiče si kvalitu vždy ohlídnou...“⁴⁰

V otázce finanční dostupnosti, což je také jedním z kritizovaných bodů, bude samozřejmě záležet na poskytovateli služby, na různých dotačních programech a také vyšší daňového zvýhodnění pro rodiče, kteří tuto službou budou využívat. Je zde také skupina rodičů, jimž by tato alternativa mohla finančně pomoci: „Právě pro rodiče dětí do tří let budou dětské skupiny příhodnější. V celé republice je zhruba jenom 46 jeslí a komerční služby jsou hodně finančně náročné,“⁴¹ tvrdí Lýdie Keprová.

Další kritické poznámky se snesly na možnost umístování dětí již od 6 měsíců. Michaela Popková, členka předsednictva NS-LEV 21 a místopředsedkyně Zdravotní rady strany v článku *Dětské skupiny, nebo útulky pro děti?* na tento problém upozorňuje:

„Do dětské skupiny bude možné umístit dítě od půl roku věku dítěte. Která maminka bude ochotna dát půlroční dítě, které vyžaduje maximální péči, mezi dvacet tři ostatních dětí (ministerstvo si totiž představuje, že každá skupina by mohla mít až 24 dětí). Každý dětský psycholog nebo pedagog vám potvrdí, jak odlišné jsou potřeby půlročního a pětiletého dítěte. Šestiměsíční dítě navíc vyžaduje velmi specifické podmínky, jak ve vybavení, tak v péči. Kdysi fungující jesle moc dobře věděly, proč zaměstnávaly vychovatelky se zdravotnickým vzděláním. Teď to nebude třeba. Půlroční dítě se v dětské skupině pravděpodobně samo nakrmí, přebalí a vyvenčí...“⁴²

⁴⁰ Pouze hlídat děti nestačí, pane Drábku. [online] 27.10.2012

URL: <http://www.cssd.cz/media/tiskove-zpravy/pouze-hlidat-deti-nestaci-pane-drabku/>

⁴¹ Česku chybí tisíce míst ve školkách. Vyřešit to mají dětské skupiny. [online] 15.10.2012

URL: http://zpravy.idnes.cz/cesku-chybi-mista-ve-skolkach-detske-skupiny-f36-/domaci.aspx?c=A120820_173142_domaci_mag

⁴² Dětské skupiny nebo útulky pro děti? [online] 27.10.2012

URL: <http://stredocesky.nslev21.cz/aktuality/detske-skupiny-nebo-utulky-pro-deti>

Zde samozřejmě vyvstávají otázky, jak by v praxi taková skupina fungovala a zda by opravdu byly pečovatelky schopné se o tak malé dítě spolu s ostatními dětmi postarat. Praxe ukáže, jaká bude poptávka o umístění takto malých dětí a na jak dlouhou dobu. Je možné, že pečovatelky nebudou práci zvládat a bude potřeba na to reagovat změnami, např. v nastavení věkové hranice přijetí dítěte nebo doby jeho umístění v zařízení.

Problém může být také na straně samotných firem, jak se k nové možnosti postaví a zda o její využití budou mít zájem. V článku *Česku chybí tisíce míst ve školkách. Vyřešit to mají dětské skupiny* na idnes.cz se mimo jiné uvádí, že:

„...o možnosti zřízení dětských skupin však některé velké firmy zatím neuvažují. 'ČEZ je specifický tým, že působí ve více jak sto lokalitách na celém území České republiky. Nemohli bychom tento benefit nabídnout všem, a tak bychom část pracovníků diskriminovali, což v žádném případě nechceme,' vysvětlil mluvčí Skupiny ČEZ Ladislav Kříž. Společnost Telefónica Czech Republic zase zvolila formu přímé finanční podpory.“⁴³

Možná, že však více než o velké „celorepublikové“ firmy by mohlo jít právě o ty větší lokální firmy, které by mohly mít zájem o udržení si svých zaměstnanců a o jejich dřívější návrat do zaměstnání. Stejně tak i zde však bude záležet na způsobu prezentace a atraktivnosti této nové nabídky (pořádání seminářů, dostatečná informativní kampaň, výše daňových úlev, možnosti dotací atd.)

Jedním z protiargumentů je také, proč radši neinvestovat peníze do rozšíření stávajících zařízení. K tomu ministerstvo práce uvádí:

„Budování mateřských škol (*by*) bylo pomalé a drahé. Aby se pokryla poptávka, musel by stát vydat 2,5 miliardy korun a města a obce 846 milionů. Investice by navíc podle autorů zákonné úpravy nemusela být účelná, protože porodnost již zase klesá.“⁴⁴

⁴³ **Česku chybí tisíce míst ve školkách. Vyřešit to mají dětské skupiny.** [online] 15.10.2012
URL: http://zpravy.idnes.cz/cesku-chybi-mista-ve-skolkach-detske-skupiny-f36-/domaci.aspx?c=A120820_173142_domaci_mag

⁴⁴ **Vláda podpořila vznik dětských skupin, alternativu ke školkám** [online] 15.10.2012
URL: http://www.denik.cz/z_domova/vlada-schvalila-pravidla-pro-vznik-detskych-skupin-20120822.html

4.5. Zkušenosti fungujících dětských skupin v ČR

Od 1.7. 2011 provozuje MPSV pilotní dětskou skupinu pro děti zaměstnanců MPSV a dalších organizačních složek státu. Je zde poskytována pravidelná péče o děti s možností využití služby po celý týden nebo jen některé dny v týdnu. Variabilita je také v době pobytu dítěte ve školce (celý den nebo jen část dne). Snaha je nastavit co nejvíce flexibilní formu, která by reagovala na pracovní dobu rodičů dětí.

V současnosti je zde pečováno najednou maximálně o 10 dětí. Jsou zde děti dvouleté i ve věku před zahájením školní docházky. Děti mají na starost dvě pečovatelky, jež jsou zaměstnankyněmi MPSV. Celkem je zde zapsáno 23 dětí.

„Dítě může navštěvovat Dětskou skupinu MPSV buď celodenně, nebo ve zkrácené denní době v případě, kdy se na jednom místě vystřídá s jiným dítětem umístěným zde také ve zkrácené denní době, nebo pouze některé dny v týdnu v případě, kdy se na jednom místě vystřídá s jiným dítětem umístěným zde jiné dny v týdnu.“⁴⁵

Stravu zde zajišťují sami rodiče, provozovatel se stará pouze o pitný režim dítěte. Rodiče se částečně podílí na hrazení provozních nákladů.

„Během prvního roku provozu si Dětská skupina MPSV získala důvěru rodičů, o čemž svědčí již téměř naplněná kapacita. Současně o tento typ péče projevíli zájem i další možní poskytovatelé, jak z řad organizačních složek státu, územních samosprávných celků, zaměstnavatelů (menších i větších firem), tak i nestátních neziskových organizací.“⁴⁶

Ministr Jaromír Drábek o zkušenosti s fungováním dětské skupiny ve svém resortu řekl: "Při pilotním ověření jsme zjistili, že předpisů je spousta a že jsou poměrně nepřehledné, proto jsme rozhodli dát všechny požadavky do jednoho právního předpisu,..."⁴⁷

⁴⁵**Základní informace ke službám péče o děti, dětská skupina.** [online]
15.10.2012 URL: <http://www.mpsv.cz/cs/13500>

⁴⁶**Základní informace ke službám péče o děti, dětská skupina.** [online]
15.10.2012 URL: <http://www.mpsv.cz/cs/13500>

4.6. Dětské skupiny v zahraničí

Ministerstvo si při tvorbě dětských skupin bralo za vzor britské childminders a německé a rakouské Kindergruppen. V zahraničí se dětské skupiny osvědčují už dlouhá léta. Jaké jsou rozdíly oproti českým dětským skupinám?

Anglické *childminders*⁴⁸ jsou založené soukromně podnikajícími osobami, které u sebe doma za úplatu pečují více jak dvě hodiny týdně o děti. Tyto osoby musí být registrované u vládní organizace, ve Skotsku to je Care Commission a v Anglii OFSTED. K založení skupiny musí být zřizovatelé prověřeni u policie a projít domovní inspekcí, která zjistí hygienické a další podmínky. Tyto osoby se starají o děti od miminek až po děti v pubertálním věku. Mezi další podmínky patří maximální počet dětí, o které může být pečováno: 6 dětí do 8 let věku, z těchto 6 dětí nesmí být víc jak 3 děti mladší 5 let, z těchto tří dětí nesmí být více jak jedno mladší 1 roku. Výhodou těchto skupin je lokální dostupnost v místě bydliště a přizpůsobivá otevírací doba podle potřeb rodiče. Tyto dětské skupiny se sdružují do asociace NCMA⁴⁹ (the National Childminding Association), která funguje již od roku 1977. Tato asociace se snaží o zajištění co nejlepší úrovně služeb poskytovaných dětskými skupinami a chůvami. Pořádá i různé vzdělávací kurzy a další programy pro poskytovatele služeb pro děti.

Německé *Kindergruppen*⁵⁰ jsou skupiny pečující o děti věku předškolního až po děti patnáctileté. Jedná se o instituci, která se definuje jako rodinného

⁴⁷ **Pomoc pro rodiny: dětské skupiny, jeden dospělý na šest dětí** [online] 16.10.2012
URL: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/187003-pomoc-pro-rodiny-detske-skupiny-jeden-dospely-na-sest-deti/>

⁴⁸ Informace získané na: **Childminders** [online] 7.11.2012
URL: <http://www.ask-nanny.com/childminders.html>

⁴⁹ Odkaz na domovské stránky organizace: **NCMA (the National Childminding Association)** [online] 7.11.2012 URL: <http://www.ncma.org.uk/about.aspx>

⁵⁰ Informace jsem čerpala z informačního materiálu, který na své internetové stránky umístilo město Vídeň. Odkaz na materiály: **Gründung und Betrieb einer Kindergruppe nach dem Wiener Tagesbetreuungsgesetz** [online] 7.11.2012
URL: <http://www.wien.gv.at/menschen/magelf/ahs-info/pdf/kindergruppe-gruendung.pdf>

typu. Každá dětská skupina je samostatně založené sdružení (organizační jednotka). Každá skupina musí mít potřebné prostory a vybavení vyhovující předpisům, pečující osoby musí absolvovat vzdělávací kurzy, které je profesionálně vybaví pro práci s dětmi. Jedna skupina smí pečovat maximálně o 14 dětí najednou. Cílem skupin je výchova a péče o děti v prostředí podobném rodině, je snaha o co největší zapojení rodičů, skupiny si vytváří svůj vlastní pedagogický koncept, který je schvalován příslušnými úřady, kde se skupiny registrují. Financovány mohou být rodiči dětí, ale i z různých dotací a příspěvků.

V Rakousku se podobné skupiny sdružují do asociace Bundesverband Österreichischer Elternverwalteter Kindergruppen (BÖE), která funguje již od roku 1987. Tato organizace si klade za cíl propojovat různé pedagogické koncepty jednotlivých dětských skupin a vytvářet z nich společné standardy. Snaží se o to, aby dětské skupiny v Rakousku si udržovaly co nejvyšší kvalitu, pořádá různé kurzy a setkání. Jak na svých stránkách sdružení uvádí, přes 5000 dětí v Rakousku navštěvuje dětské skupiny. Pedagogický koncept je postaven na tzv. jiném zacházení (andere Umgang), partnerství a vzájemném porozumění mezi dětmi a dospělými. Skupiny jsou zakládány rodiči jako spolky. O koncepci a fungování skupiny rozhodují rodiče, děti a pečovatelé. Personál musí splňovat kritéria nastavená BÖE a vybírají si ho sami rodiče. Skupiny si kladou za cíl děti vzdělávat a vychovávat, mají k tomu potřebné materiály, program se však přizpůsobuje potřebám dětí (jejich náladě, únavě atp.)⁵¹

Jak je vidět, skupiny v zahraničí fungují na jiných principech, v něčem jsou si podobné, v něčem se odlišují, podstatné však je, že se jedná o alternativní druh péče, který si mezi rodiči našel své příznivce a je jimi využíván. Tyto služby v zahraničí fungují již desítky let, za tu dobu nasbíraly mnoho

⁵¹ Informace převzaty z internetových stránek sdružení BÖE: **Bundesverband Österreichischer Elternverwalteter Kindergruppen** [online] 7.11.2012
URL: <http://www.kinderguppen.at>

zkušeností, které se snaží předávat pomocí asociací sdružujících dětské skupiny a pečovatele.

II. Praktická část

1. Metodologie

1.1. Volba výzkumné strategie

Metoda, kterou jsem ve své práci zvolila, je kvalitativní výzkum, realizovaný pomocí rozhovorů se směrnicemi.⁵² Tuto formu výzkumu jsem vybrala pro jeho možnost odhalit širší souvislosti problému. Jeho pomocí jsem chtěla zachytit osobní zkušenosti jednotlivých respondentů v oblasti návratu z rodičovské dovolené zpět do práce a podmínek, které proto byly v jejich okolí vytvořené. U firem jsem se pak chtěla blíže seznámit s firemní politikou, kterou vůči těmto svým zaměstnancům uplatňují. Díky této formě výzkumu jsem se pak mohla dozvědět konkrétní skutečnosti, které by případné zřízení této služby u nich v zaměstnání mohly provázet.

Tabulka: Přednosti a nevýhody kvalitativního výzkumu

Přednosti kvalitativního výzkumu

Získá podrobný popis a vhledu při zkoumání jedince, skupiny, události, fenoménu.

Výzkum fenoménu v přirozeném prostředí.

Dovoluje studium procesů.

Dovoluje navrhovat teorie.

Vhodně reaguje na místní situace a podmínky.

Nevýhody kvalitativního výzkumu

Získaná znalost nemusí být zobecnitelná na jiné populace a na jiné prostředí.

Je náročné provádět kvantitativní predikce.

Náročnost testování hypotéz a teorií.

Analýza dat i jejich sběr jsou často časově zdoluhavé etapy.

Výsledky jsou snadněji ovlivněny výzkumníkem a jeho osobními preferencemi.

⁵²Dělení podle Patton: **Patton, M.Q.**: *Qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park and London, Sage, 1990.

Spočívá v hledání lokálních (idiografických) příčinných souvislostí.

Usnadňuje počáteční exploraci fenoménů.

*Zdroj: Hendl*⁵³

U *rozhovoru se směrnicemi* jsou náměty a předměty, které má rozhovor pokrýt, specifikovány předem ve formě nástinu. Tazatel se tak může rozhodovat o pořadí a znění otázek v průběhu rozhovoru. Výhodou tohoto postupu je, že zvyšuje úplnost dat a činí sběr dat u každého respondenta trochu systematickým. Pokud se vyskytnou logické mezery v datech, mohou být vyplněny. Rozhovor je nadále konverzační a situační. Nevýhodou tohoto typu rozhovoru může být, že mohou být neúmyslně některé důležité náměty vynechány. Záleží na tazatelově schopnosti řadit a formulovat otázky, což může ovlivňovat odpovědi a jejich perspektivu. Tímto postupem se snižuje srovnatelnost odpovědí jednotlivých respondentů.

1.2. Formulování cíle a výzkumných otázek

Cíl: Prozkoumat jak by mohl být přijat nově zaváděný model dětských skupin mezi rodiči a firmami na Lovosicku.

Výzkumné otázky:

U rodičů vracejících se z rodičovské dovolené jsem si vytyčila tyto otázky:

- 1) Jaký pro sebe vidí možný přínos dětských skupin (zajímavost, využili by ji ve svém zaměstnání)?
- 2) Jaké si myslí, že by mohly být překážky založení dětské skupiny (např. u nich ve firmě) a co by naopak tomu mohlo pomoci?

⁵³ **Hendl, J. :** *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace.* Praha, Portál, 2005. str. 52

U firem se potom jednalo o tyto otázky:

- 1) Jaký pro sebe vidí možný přínos dětských skupin (zajímavost, využili by ji)?
- 2) Pokud by měli uvažovat o založení dětské skupiny ve své firmě, co by jim mohlo být překážkou a jakou formu pomoci by potřebovali, co by je v tomto jejich rozhodnutí podpořilo?

Oblasti zájmu, okruhy otázek:

- 1) Jako úvod do rozhovoru jsem u rodičů zvolila otázku popisu jejich vlastní zkušenosti s návratem do práce a to z pohledu možnosti umístění dítěte do předškolního zařízení a u firem seznámení s jejich firemní politikou týkající se návratu rodičů z rodičovské dovolené zpět do zaměstnání
- 2) Dětské skupiny, jak je hodnotí, možný přínos
- 3) Jak vidí možnosti zřízení skupiny u nich v práci (překážky, co by mohlo pomoci)

V příloze: Okruhy otázek, zasílaných firmám a rodičům, a informační letáky o dětských skupinách, vytvořené pro firmy a rodiče.

1.3. Výzkumný vzorek

Pro výběr respondentů jsem zvolila tato *kritéria*:

- 1) Rodiče, kteří se v uplynulých 3 letech vraceli z rodičovské dovolené zpět do zaměstnání a kteří žijí a pracují na Lovosicku.
- 2) Větší firmy, které působí zde na Lovosicku a které se buď o danou problematiku (podmínky návratu rodičů z rodičovské dovolené zpět do zaměstnání) zajímají (např. mají firemní školku), nebo by pro ně a jejich zaměstnance mohla být možnost nově vznikajících dětských skupin zajímavá.

1.4. Sběr dat

Z každé skupiny jsem chtěla udělat rozhovory se 3 zástupci. Se všemi respondenty jsem si nejdříve telefonicky nebo přes email domluvila místo a čas setkání a poslala jim okruhy otázek, jež mne zajímají a zároveň informační leták o dětské skupině. Chtěla jsem tak docílit toho, aby byli předem informováni o tom, co rozhovor bude obnášet a mohli se tak cítit dobře. Rozhovor jsem nahrávala na diktafon. K tomu jsem samozřejmě vždy musela dostat souhlas od respondentů. Slíbila jsem jim zachování anonymity, a že nahrávku nebudu nikde prezentovat. Hned, jak to bude možné, zničím její záznam. Všichni respondenti s nahráváním souhlasili.

Podle zvolených kritérií jsem našla ve svém okolí ženu, která mi poskytla rozhovor a zároveň doporučila další dvě ženy, které splňují dané podmínky. Ty jsem posléze oslovila a natočila s nimi rozhovory. Rozhovory probíhaly v měsíci říjnu a listopadu 2012.

U firem jsem nejdříve oslovila firmu, která od letošního roku nově provozuje firemní školku. Zajímaly mne zkušenosti firmy, která už realizovala projekt, jenž má pomoci návratu rodičů z rodičovské dovolené zpět do zaměstnání v podobě založení firemní školky. Vzhledem k tomu, že se o danou problematiku již nějakou dobu zajímají a pořádali i diskuse pro firmy v Lovosicích, zajímaly mne jejich zkušenosti a pohled na situace zde na Lovosicku.

Dále jsem hledala další dvě velké firmy, které by mohly mít zájem o danou problematiku. První firmu jsem zvolila po rozhovoru s třetí ženou, která v ní pracuje a byla ochotná pomoci mi zde domluvit schůzku. Byla pro mne zároveň zajímavá možnost konfrontace pohledu zaměstnance a zaměstnavatele z jedné firmy. Jednalo se o firmu Flexfill.

U žádné z dalších oslovených firem se mi nepodařilo dohodnout setkání, nebyla z jejich strany ochota se mnou o daném tématu hovořit a dalším

z argumentů byla pracovní vytíženost. Rozhovory probíhaly v měsíci říjnu a listopadu 2012.

1.5. Analýza dat

Ze získaných dat, nahraných na diktafonu, jsem vytvořila souhrnný protokol. Tento tip transkripce dat, na rozdíl od doslovného přepisu celé nahrávky, nezachovává celý text, ale již při poslechu provádí určité shrnutí, vypouští informace, které se zkoumaným tématem vůbec nesoúvisí (odbočují od něj). Rozhovor je tímto způsobem upravován tak, aby byl přehlednější a lépe srovnatelný.

Analýzu dat jsem provedla pomocí *rámčové analýzy*.⁵⁴ Nejdříve jsem se důkladně seznámila se získanými daty. Poté jsem si vytvořila seznam nalezených témat. Každému tématu jsem přiřadila značku a tu jsem pak přiřazovala k příslušné části v textu. Při čtení textů jsem se rozhodovala, ke kterému tématu daný výrok přiřadit, o čem vypovídá, k čemu se vyjadřuje. Vznikala mi přitom různá podtémata, která jsem si poznamenávala.

Po zpracování celého textu jsem vytvořila tematické tabulky, v nichž jsem k jednotlivým respondentům přiřadila témata a podtémata, k nimž se vyjadřují. Tímto způsobem mi vznikl celkový obraz zachycených témat. Z něj jsem sloučením vytvořila u každé skupiny (rodiče a firmy) několik hlavních témat nesoucích v sobě menší podtémata. Vyřadila jsem také okrajová témata, která se odchylovala od cíle práce. Poté jsem již ke každému tématu přiřadila příslušné citace a přidala svoji interpretaci zjištěných skutečností. Jednotlivá témata jsou uvedena v následující kapitole.

⁵⁴ **Hendl, J.:** *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha, Portál, 2005. str. 217-219

2. Výsledky

2.1. Krátká charakteristika účastníků výzkumu

2.1.1. Rodiče

Respondent 1 (dále jen R1)

Je to žena ve věku 30-40let, dosažené vzdělání: vyučená. Má 1 dítě ve věku 4 let. Pracuje ve firmě v Lovosicích na směnný provoz. Bydlí na vesnici poblíž Lovosic. Rodičovskou dovolenou ukončila po 3 letech návratem na své původní místo. Problémy s umístěním dítěte do školy neměla, vyšli ji vstříc, dítě chodí do školky v místě jejího bydliště. S provozní dobou školky nemá problém (s manželem a rodinou společně zvládají). Kapacitu školek v Lovosicích hodnotí ze zkušeností kamarádek jako nedostatečnou, hlavní problém vidí v tom, že nepřijímají mladší děti.

Respondent 2 (dále jen R2)

Je to žena ve věku 30-40 let, dosažené vzdělání středoškolské. Má 3 děti, nejmladšímu jsou 4 roky. V současné době je nezaměstnaná, hledá práci na poloviční úvazek, aby mohla obstarat odvoz dětí domů z města. Bydlí na vesnici. Rodičovskou dovolenou ukončila po 11 letech. Měla problém s umístěním syna do školky kvůli tomu, že nebydlí v Lovosicích. Vzhledem k tomu, že její ostatní děti navštěvují školu v Lovosicích a ona sama hledá práci také tam, nebylo by pro ni možné mít syna ve školce mimo Lovosice. Syna se jí nakonec do školky umístit podařilo, jelikož se uvolnilo dodatečně jedno místo. V otázce kapacity školek v Lovosicích: u pracujících maminek se neseťkala, že by jim dítě nevzali, ale je mnoho odmítnutých maminek, málo se uvolňuje míst.

Respondent č.3 (dále jen R3)

Je to žena ve věku 20-30 let, dosažené vzdělání vysokoškolské. Má 1 dítě ve věku 3 let. Rodičovskou dovolenou ukončila po 21 měsících, kdy se jí naskytla možnost pracovat na zkrácený úvazek ve firmě Flexfill v Lovosicích. Zpočátku měla zajištěné hlídání u své matky. Počítala s tím, že jí syna vezmou ve 3 letech do školky, ale setkala se s problémem. Jelikož její syn měl dovršit 3 roky až po začátku školního roku, musela by na jeho přijetí čekat až do dalšího školního roku. Syna nakonec přijali poté, co se uvolnilo místo. Díky zkrácenému úvazku zvládá syna odvézt do školky i po práci vyzvedávat, otvírací doba školky ji tedy vyhovuje. Kapacitu školek v Lovosicích vnímá jako nedostatečnou, hlavně z hlediska potřeb pracujících žen, jejichž děti jsou mladší 3 let.

2.1.2. Firmy

Firma 1: Raeder and Falge s.r.o

Je to stavební firma, která jako další podnikání v Lovosicích provozuje hotel Lev a café Zámeček. Má 250 zaměstnanců. Od dubna 2012 zde funguje firemní školka pro 10 dětí. Rozhovor mi poskytla obchodní manažerka firmy.

Firma 2: Flexfill s.r.o

Jedná se o výrobní podnik, který je součástí korporace NCH. Jedná se o chemický výrobní závod. V současné době je zde 11 zaměstnanců na rodičovské dovolené. Rozhovor mi poskytla personální manažerka.

2.2. Výsledky výzkumu a jejich interpretace

2.2.1. Rodiče

Na úvod bych chtěla citovat soukromý názor zástupkyně firmy Raeder and Falge, která je také pracující matkou malého dítěte, v němž vyjádřila svou představu o tom, co dětské skupiny jsou. Myslím, že to může dobře vystihovat obecné povědomí o tom, co si lidé, kteří nemají informace pod pojmem „dětská skupina“ představí:

„Dětské skupiny mohou být i u někoho doma, kde je k dispozici zahrada, nebo třeba uzpůsobí v bytě mít nějakou místnost jako hernu. To mi nepřijde příliš vhodné, protože to vypadá na krátkodobou pomoc, když dostanete nějakou krátkodobou brigádu, nebo tak podobně. Dítě vám ho pohlídá nějaká teta od vedle nebo kamarádka. Asi je to fajn, ale pro mě jako pro matku je rozhodně lepší ta firemní školička, kde mají zařízené všechno, já nemusím řešit, jestli uvaří ta teta nebo ta moje kamarádka nebo pracovnice té skupiny, jestli dítě bude chodit na ten malý záchůdek, atd. Tady u nás (pozn. ve firemní školce) už to je, my máme všechno, co má mít normální školička. Je pravda, že ty dětské skupiny, že tam až taková kontrola od hygieny není. Je to fajn mít tam pět dětí a jednu mamínu, která s nimi bude sedět na trávě a v létě se třeba můžou jít vykoupat do 50cm bazénku nafukovacího...“

Téma 1: Informace o dětské skupině a zájem o její případné využití

V rozhovorech jsem zjišťovala povědomí respondentek o „dětských skupinách“. Zajímalo mne, zda o nich zaregistrovaly zmínky např. v médiích. Všechny respondenty se o ní dozvěděly až z informačního letáku nebo z informací, jež jsem jim poskytla před rozhovorem. Pro všechny respondenty byla tato možnost zcela něčím novým, doposud se setkaly pouze s těmito

formami péče o děti: jesle, mateřská školka, hlídání dětí na živnost. Zjištěné informace o dětské skupině je zaujaly, a pokud by měly možnost ji u sebe v zaměstnání využít, udělaly by to.

„Mně se to zdá dobrý, já určitě kdyby ta množnost byla v naší firmě, tak bych toho využila...“ R3

„Pokud by to bylo nutný, tak bych byla ráda, že bych měla to dítě kam dát, zjišťovala bych si o tom zařízení, tý školce, co to je zač, se přiznám.“ R2

R1 mluví o tom, že si myslí, že by ta možnost byla zajímavá i pro ostatní ženy u nich v podniku.

„„Já si myslím, že by bylo fajn, kdyby je ty větší podniky měly....V téhle době já myslím, že by se našlo víc maminek v té firmě, které by to využily, že by neměly problém kam umístit dítě do školky nebo do okolí ...bylo by to jednodušší, protože by šly do práce, vzali by to dítě s sebou a dali by ho do školky.“

Téma 2: Otázka dostatečnosti vzdělávání v dětských skupinách a odborné způsobilosti vychovatelek

Během rozhovoru, kdy jsem se respondentek ptala na to, jaká vnímají pozitiva či negativa dětských skupin (co se jim líbí a co nelíbí), jsme u všech narazily na otázku dostatečného vzdělávání. Zarazilo je, že u dětských skupin je rozdíl oproti mateřským školkám, že se v nich nevzdělává, ale „vychovává“. Pro respondentky bylo důležité ujasnit si, co se pod tím pojmem myslí, v čem je tedy rozdíl. V dětských skupinách na rozdíl od mateřských školek nejsou sestavené vzdělávací plány. Tato služba nezajišťuje vzdělávání dítěte, ale dítěti se poskytuje výchovná péče zaměřená na rozvoj schopností dítěte a jeho

kulturních a hygienických návyků přiměřených věku dítěte. To však nevylučuje možnost fungování vzdělávacího programu, záleží na podmínkách, které si nastaví zřizovatel.

Dvě respondentky vyjádřily názor, že programem by se dětské skupiny od školek moc lišit nemusely:

„Tou výukou dětí nebo prostě nějakou tou zábavou pro děti je to asi hodně podobný školce...aby ty děti zabavily, tak je všude ten program vesměs stejný...děti sami od sebe se hodně věcí sami učí, je to dobrý i kvůli té komunikaci.“ R1

„Stejně ve školce, co se týče těch malých dětí vybarvují, něco vyrábějí, já si myslím, že to nemá být do těch 5 let nějak extra, jak jsem říkala, nevidím na tom jako nic negativního.Potom už třeba jo, ten poslední rok před tou školou, to jo.“ R2

Téma 3: Vhodný věk dítěte

Další otázkou pro ně byla doba, jak dlouho dítě ve skupině ponechat. Jako kritické období zde zazněl věk 5 let, kdy se jedná o rok před nastoupením dítěte do školy. Zde by preferovaly docházku do mateřské školy. Dětské skupiny se tedy jeví jako dobré přechodné řešení pro rodiče hlavně mladších dětí, kteří mají problém umístit dítě do mateřské školy.⁵⁵

⁵⁵ V této souvislosti bych ráda citovala názor ředitelky jedné z MŠ v Lovosicích, která mi sdělila svůj názor na dětské skupiny a v otázce vzdělávání napsala toto: „Výchovná činnost není činností vzdělávací, a proto do dětských skupin bych zařazovala děti maximálně do 4 let. Starší děti určitě patří do mateřské školy, kde jim je poskytováno celkové předškolní vzdělávání ve všech oblastech a řídí se rámcovým programem pro předškolní vzdělávání a je sledováno a hodnoceno ČŠI. Děti se rozvíjejí ve všech vzdělávacích oblastech a jsou připravovány na vstup do základních škol, což jim dětská skupina, např. se zdravotní sestrou, nemůže zaručit. „

„Určitě, alespoň než je vezmou do té školky, ve třech letech ji nevezmou tak aby ty maminy od těch třech do čtyřech ty děti mohly dávat takhle, dobře, ať si za to platí nějaký poplatek jako se platí ve školce, nějaký měsíční paušál 200/300Kč...ale jako myslím, že pro ty tříletáky, čtyřletáky než by se dostali do školky je to takový období, že rodiče to mají kam dát, vědí zhruba kde to dítě je, kdo je za něj zodpovědný a nemusí se bát...když to jde, pomůžou dědeček s babičkou, ale když nejsou, tak ty rodiče jsou poměrně dost nahraný“ .R1

„Pro rodiče, kteří potřebují do práce a nemají hlídání, tak asi jo, ale já osobně bych tak do těch 5 let tam nechala dítě a pak ten poslední rok bych ho dala do školky, aby se jinak učil.“R2

„Mně se to zdá dobrý, já určitě kdyby ta množnost byla v naší firmě, tak bych toho využila nebo alespoň na tu dobu, než by mi ho vzali do normální školky od tří let...“R3

Téma 4: Možné překážky zřízení dětské skupiny ve firmě

V následujícím rozdělení jsou uvedeny základní problematické oblasti, u kterých respondentky předpokládají, že by ve firmách mohly vzniknout.

a) neochota vedení, další starosti a práce na víc

„Já si myslím, že problém je v tom, že to vedení má další práci a papírování na víc, jsou to další starosti na víc... tím že ty firmy jsou napůl zahraniční, že už to dneska nikoho nezajímá. Chceš do práce, tak jako starej se...Já co takhle vím, ty firmy, jsou to Anglie, Amerika, myslím, že nejde o to, že spolumajitel jsou američani, angličani, ale myslím si, že je problém v našich lidech v tom našem

českým vedení, nechtějí si zbytečně přidělovat práci, nějaký komplikace, proč, jednou se to zrušilo, už to nejede, tak rodiče starejte se.

Neochota vedoucích pracovníků přidělovat si práci na víc může být samozřejmě velkou překážkou. Museli by v této činnosti sami shledávat smysl, aby byli motivovaní. Nebo pokud by firemní politika jejich zaměstnavatele byla této problematice nakloněna a takováto aktivní činnost by byla vnímána jako žádoucí, jistě by to také bylo dobrou motivací. Nicméně oblast sladování rodinného a pracovního života ještě asi dlouho nebude stěžejní oblastí zájmu našich firem.

„No, my jsme se o tom víckrát bavily s holkama nebo s kolegama a překvapilo nás, že naše personální manažerka, která má sama dvě malé děti, že si to třeba neprosadila i z vlastních zájmů.“ R3

Ráda bych tu uvedla příklad z firmy Raeder and Falge, která zřídila firemní školku. Jak bylo uvedeno během rozhovoru, jedním z prvotních popudů pro zřízení školky bylo, když se majitelka firmy vracela z rodičovské dovolené do práce na plný úvazek a dítě měla ve věku, v němž by je do mateřské školky nepřijali. Byla to jedna z motivací, proč firemní školku zřídit. Tím vůbec nechci nějak snižovat důvody, které pro zřízení firemní školky firma uvádí, ale je to jistě faktor, který sehrál svou roli. Určitě osobní zainteresovanost vedoucích pracovníků v jakékoliv firmě může být hybným faktorem nastartujícím další proces.

b) finance a vlastní prostory

„Já myslím, že u nás by to teďka neprošlo, protože stahovali i ty náklady na vybavení kuchyňky třeba ve smyslu čaje a takovéhle věci ...a najednou se škrťá

i tady...nevím, jakou tam tedy udělali úsporu, myslím si, že se u nás utrácí za jiné věci, za odborníky z ameriky, jejichž plat..“ R3

„Být ta skupina u nás ve firmě, byť třeba v areálu, ale já si jako nemyslím, že je nutný, aby ta místnost byla v areálu, ale chápu, že žádný zaměstnavatel nebude mít zájem platit za pronájem jiných prostor....jasně, chápu ten argument, že jsem chemická továrna, ale když vidím, kolik je tam žen, který máme malý děti tak to prostě není jak řešit a většina se vrací do práce až od těch tří let.“ R3

Respondentka vyjadřuje obavy, že by se jednalo o finanční výdaj navíc pro zaměstnavatele a že by nemusel mít zájem jej investovat, obzvláště v době, kdy je snaha ušetřit co nejvíce nákladů. Zde pak záleží na tom, zda zaměstnavatel vnímá jako smysluplné a pro sebe výhodné investovat peníze do svých zaměstnanců i v této oblasti. Lépe se to asi daří u firem, které mají zájem udržet si své pracovníky (pro jejich odborné znalosti a zkušenosti). Ve firmách, kde není pro zaměstnavatele důležité udržet si na pracovním místě zkušeného pracovníka, jsou podpora a benefity pro rodiče s malými dětmi nezajímavé.

Stejně tak by byl problém platit za pronájem jiných prostor. Ideální je, pokud zaměstnavatel má vlastní prostory a nemusí za ně platit nic navíc, ale jsou místa, kde samozřejmě zřízení není možné, například jako v případě respondentky, kde se jedná o chemický závod a z bezpečnostních důvodů by nebylo možné podobné zařízení zřídit v areálu firmy. Respondentka to vnímá jako další závažnou překážku. Zřízení prostor samotných však nemusí být až tak velká investice, obzvláště pokud firma na ně sežene peníze z nějakého dotačního grantu. Další možností je spolupráce více firem dohromady, kdy si náklady na zřízení rozdělí mezi sebe, případně jedna z firem může disponovat vhodnými prostory, které poskytne i ostatním.

c) další nároky na zaměstnance

„Já nevím, kolik stojí zřízení, jak to vyjde finančně, pak samozřejmě kdyby to bylo na nějakou dotaci, tak se toho musí někdo chopit, musí vypracovat projekt což si myslím, že taky není úplně samozřejmý, takže potom je dobrý buď si najmout přímo firmu, která se zabývá zpracováním těch projektů...tohle je jeden důvod, aby se toho někdo opravdu chopil a měl důvod to jako zpracovat, dotáhnout.“ R3

Respondentka se obává toho, zda by se našel zaměstnanec, který by byl schopen se toho zařizování ujmout a také je za tím obava, zda by firma byla ochotná takového zaměstnance vyčlenit vzhledem k úsporným opatřením, které se ve firmě na všech úrovních dějí. V době, kdy je snaha ve firmách o co největší efektivitu práce a o snižování počtu zaměstnanců je přidělení práce spojené se zřízením dětské skupiny (nebo firemní školky) nějakému svému zaměstnanci méně reálné. V tomto je obava respondentky na místě.

Téma 5: Co by mohlo pomoci tomu, aby byla dětská skupina ve firmě zřízena

a) odbory

„Zase takhle, možná kdyby se na to začalo jít přes odbory, protože my tam máme odbory, tak by se něco vytlouklo.“ R1

Respondentka přichází s nápadem, že možná cesta, jak oslovit vedení, by byla přes pomoc odborů. To by však předpokládalo angažovanost zaměstnanců, kteří by na odbory tento požadavek kladli a chtěli, aby jejich jménem jednali s vedením firmy. Což zase předpokládá jejich informovanost o možnosti něco takového požadovat. Aby měli informace o tom, co dětské skupiny jsou, jak

fungují, že je zaměstnavatelé zřizují atd. Informace v médiích jsou zatím jen minimální. Ale tento projekt je také pouze v začátku, dá se očekávat, že po té, co zákon projde legislativou a vejde v platnost, mohla by proběhnout nějaká kampaň na rozšíření povědomí o této nové službě. Musí o ní vědět nejen zaměstnavatelé, ale i zaměstnanci.

b) angažovanost zaměstnanců

„Já si myslím, že by se třeba někdo ze zaměstnanců, dejme tomu nějaká matka jako já, který by na tom záleželo a kdyby věděla, že tam třeba je ten pozitivní přístup k tomu, ano, pokud si to zařídíte, tak třeba ...“ R3

Další respondentka vyjádřila naději, že by se založení dětské skupiny mohlo spíš podařit, pokud by se našel alespoň jeden ze zaměstnanců, který by byl motivovaný danou věc dotáhnout dál, který by byl ochoten o zřízení vyjednávat a zjišťovat potřebné informace. Angažovanost zaměstnanců je určitě pozitivním prvkem na cestě k dosažení cíle.

c) spolupráce firmy s dalšími firmami

„... ale spíš pro naši firmu by to vypadalo líp jako ta dětská skupina než ta firemní školka, a nebo firemní školka společná vícero firmám, ale někde jinde.“

Možnost spolupráce s dalšími firmami by mohla zvýšit šanci na zřízení buď dětské skupiny, nebo firemní školky. Mohlo by to zároveň řešit i problém chybějících a odpovídajících prostor ve firmě, ale také rozdělení finančních a časových nákladů. Obě firemní školky v Lovosicích vznikly ze spolupráce

dvou firem, které se spojily k realizaci projektu. Myslím, že to může ukazovat cestu, kterou by se mohli vydat i další firmy.

2.2.2. Firmy

Téma 1: Firemní politika

Firma 1

„Tím, že jsme zjistily, že tady ve firmě je nás víc žen, které i uvažujeme o tom, že by jsme měly ještě další děti a nám se je nechce je jen tak pustit domů, protože přece jen už znají naši firmu dobře, ví určité náležitosti jak to tady chodí...tak je nám potom líto, aby odešly a aby se možná nevrátily...Ty ženy, když odejdou, tak jim spousta věcí začne unikat a potom je to pro ně daleko složitější přijít po třech, čtyřech letech zpátky a říct, tady mě máte a já jsem zase schopná pracovat. Protože ty 3-4 roky je strašně dlouhá doba...“

Ve firmě jsou ženy, které uvažují o druhém či třetím dítěti, mají na to už věk, ale ony se bojí, že by mohly o tu práci přijít, a mají veliký zájem co nejdříve se do práce vracet, hned jak jim skončí mateřská dovolená, což je 28 týdnů, mají obrovský zájem si přivydělat. Jsou také výjimky, které chtějí být doma s dítětem do 4 let a mít pak další dítě a vůbec je práce nezajímá, ale těch je málo.

Tato firma je příkladem firmy, která se snaží o sladování rodinného a pracovního života. Je v tomto směru aktivní, hledá možnosti, jak si své zaměstnance udržet, neváhá proto investovat čas i finanční prostředky. Tuto investici vidí jako smysluplnou. Firem s podobnou firemní politikou však je zatím poskrovnu.

Firma 2

Snaží se vycházet vstříc zaměstnancům, kteří se vrací z RD zpět do zaměstnání. Mají dost maminek, které se takto vrací. Většinou se podaří, že se na pozici vrátí. Ze zákona je povinnost držet 3 roky místo, a pokud nedojde k zásadní změně na oddělení, tak ho drží. Problém je, že jsou ovlivňováni mateřskou společností, přenáší se sem práce do Lovosic z Evropy a občas se tím náplň práce v tom oddělení změní, takže se změní i požadavky na práci samotnou, zvednou se požadavky na funkci během tří let, např. jazykové. Může se pak stát, že pro maminku už nemají místo.

Zkrácené úvazky

“... máme tady zkrácené úvazky a ty úvazky jsou právě u těch mamin, co se vrátily z rodičovské dovolené...umožňovali jsme na některých pozicích postupný návrat do té práce, když se mamina chtěla vrátit ještě před ukončením RD třeba už po roce od narození dítěte nebo i dřív, to je spíš na těch vyšších pozicích, takže pracovala ta maminka na třetinový úvazek, pak na poloviční, takže se to postupně zvedalo.“

Je to možné na určitých odděleních, kde je více zaměstnanců, někdy povolovali i do určitého rozměru práci z domu. Mají zkrácené úvazky, snaží se vyhovět, ale nejde to všude, např. na finančním oddělení (přesčasy během uzávěrek), nelze dávat výjimku jen některým zaměstnancům, potom by to naráželo. Je to na šéfovi daného oddělení ve spolupráci s personálním, kde se domluví ty podmínky.

Firemní politika této firmy se snaží vycházet vstříc zaměstnancům ohledně pracovní doby (zkrácené úvazky), i když takto nelze vyhovět zaměstnancům na všech odděleních. Firmě tedy záleží na udržení zaměstnanců a na tom, aby se brzy vrátili zpět do práce, třeba na zkrácený úvazek. Zároveň ve firmě rostou požadavky na schopnosti zaměstnanců, mění se podmínky a nároky a ti, kteří

na delší dobu, ztratí kontakt s firmou, např. z důvodu rodičovské dovolené, mohou tak být na své práci ohroženi.

Téma 2: Informace o dětské skupině a její hodnocení

Firma 1

Informace o dětských skupinách v mediích postřehli, ale nic bližšího neví. Líbí se jim možnost zjednodušení podmínek pro zřízení skupiny. Nicméně pokud by se znovu rozhodovali, zřídili by zase firemní školku. Vědí už, že to jde a že jsou schopní to zvládnout. Jako pozitivum u obou alternativ vnímají možnost dřívějšího vrácení se rodičů do práce.

Firma 2:

Informace o dětské skupině nikde nezaznamenali. Paní neměla čas přečíst leták, s informacemi jsem ji seznámila. Nevyjádřila se k tomu, co na dětských skupinách vnímá jako pozitivní či negativní. Nicméně ve smyslu jejího dřívějšího hovoru o firemní politice si troufám říci, že pozitivem by určitě byla možnost dřívějšího návratu rodičů zpět do práce, což by pro firmu bylo přínosem, jelikož by zaměstnanci tolik nevypadli z dění ve firmě a byli by tak pro firmu užitečnější.

Možné negativum by mohlo být vyjádřeno v odpovědi (pozn., *kteřá je citována v následujícím tématu*) o dostačující úloze mateřských školek a vzdělávání v nich, kdy cokoliv jiného by bylo jen suplováním, tudíž možná ne dostačující, ne na potřebné úrovni. Možná by toto tedy mohlo být vnímáno jako negativum dětských skupin, že zde není klasický vzdělávací program jako v mateřské školce.

Téma 3: Možnost zřízení dětské skupiny

Firma 2

Odpověď na otázku, zda někdy ve firmě uvažovali o zřízení firemní školky:

„Spíš tady byly otázky od maminek, ale jako vedení to spíš jako by nezvažovalo nebo rovnou zamítlo. My jsme chemický závod, tady by těžko mohla být v továrně nějaká školka už z důvodů bezpečnostních. Zase někde si pronajímat prostory, nešly jsme zase tak do detailů, nezvažovali jsme, jakoby asi těch případů tady není tolik a zatím ty maminky vždy měli možnost, že si tu školku našly pro ty děti.

...nešly jsme do detailů, protože jsme si říkaly, že jakoby takové to klasické školství, ty klasické školky mají něco do sebe...tam je ten odborný, správný přístup, zase něco suplovat...co se toho týče, nevím úplně, nevylučujeme to, ale já sama nemám ty informace, co by to všechno obnášelo.“

O zřízení firemní školky byl zájem ze strany zaměstnanců, ale vedení firmy tuto možnost zamítlo z důvodu nevyhovujících bezpečnostních podmínek. Pokud by měly hledat jiné prostory, už by to nejspíš byla komplikace a výdaje navíc. Natolik to téma pro ně nebylo zajímavé. Maminky ve firmě si doposud vždy nějak poradily samy. Zároveň se zde objevuje zajímavá poznámka o tom, že by nechtěli suplovat klasické školství, kde to funguje dobře. Je tu možná jistá obava z toho, že by nedokázali zajistit potřebnou úroveň zařízení. Nicméně přístup není jednoznačně zamítavý, je zde otevřenost pro diskusi. Stejný postoj jako ke zřízení firemních školek zaujímají i k možnému zřízení dětské skupiny.

Firma 1

Důvodem pro zřízení firemní školky bylo:

„Umožnění dřívějšího nástupu matkám a nejen jim, opravdu i otcům, zpět do zaměstnání. V současnosti je nedostatek míst v předškolních zařízeních ve městě Lovosice, což způsobuje značné problémy při znovuzaražování se na pracovní trh matkám a otcům, kteří čerpali rodičovskou dovolenou. Bereme to jako podporu zaměstnanců a zaměstnankyň...Chtěly jsme, aby ženy byly spokojené, aby věděly, kam to dítě dávají. Protože ne všude ve školce vám dnes vezmou dvouleté dítě...a jesličky nejsou.“

V rozhovoru bylo také mimo jiné řečeno, že se o zřízení školky začalo uvažovat ve chvíli, kdy se majitelka firmy vracela z rodičovské dovolené. Byla zde tedy pozitivní motivace ze strany vedení firmy, ochota něco udělat. Tím ale nechci podsouvat myšlenku, že bez tohoto podnětu by se firma daným problémem nezabývala. Jen tato skutečnost mohla celý proces zrychlit.

Otázka na náročnost zřízení školky:

„Náročný to bylo, ale nebylo to nemožný. Náročnější bylo právě splnit podmínky hygieny.“

Zde se potvrzuje, že podmínky zřízení firemní školky jsou velmi náročné a je těžké je naplnit, i když ne nemožné. V této oblasti by tedy mnohými firmami (které o zřízení podobného zařízení uvažují nebo v minulosti uvažovaly a pro náročnost zamítly), mohly být zjednodušené podmínky pro zřízení dětské skupiny zajímavé.

Zájem zaměstnanců, spokojenost:

Zájem zaměstnanců o umístění dítěte do školky je veliký, ale její rozšíření do budoucnosti není možné kvůli stavební dispozici stavby. Obrovská spokojenost ze strany matek i otců.

Jaký byl mezi místními firmami ohlas na diskuse, které jste pořádali v rámci dotačního projektu od EU na téma Slad'ování?

„My jsme všechny firmy které šly tady na Lovosicku, samozřejmě město Lovosice jako takové i jsme to inzerovali na stránkách, dávali jsme všude letáky a pozvánky...Ten projekt se jmenuje Lovosické slad'ování...a je to právě o tom slad'ování rodiny a práce...a právě tou diskuzí, která proběhla v letošním roce na hotelu Lev, tak jsme se snažili ukázat lidem, že to jde...tak ať se neboje...Z těch firem nebyl takovej zájem jak jsme si mysleli, chtěli jsme jim tím pomoci, řešit i zaměstnanost u nich...Ozvali se nám lidé, že by chtěli udělat svoji soukromou školičku...“

Ze zkušenosti firmy Raeder and Falge vyplývá, že i přes oslovení firem v Lovosicích, nesetkali se z jejich strany s velkým zájmem. Pro firmy na Lovosicku tato problematika v současnosti nejspíš není zajímavá, aktuální a nechtějí se jí nějak blíže zabývat. Na výzvu reagovali spíš lidé, kteří si chtějí zřídit soukromou školku. Za výhodu by se dalo označit, že město Lovosice jakožto partner Raeder and Falge v projektu zřizování školky je této problematice přístupné, zajímá se o ni a mohlo by tedy do budoucna podpořit i další podobné projekty či nabídnout možnost pomoci, informací atd. Ovšem to je pouhá hypotéza.

Téma 4: Překážky, bariéry zřízení

a) bezpečnost a prostory

Jak již bylo zmiňováno, jedná se o chemický závod, prostory skupiny by nemohly být uvnitř závodu. Problém by byl se zajišťováním prostor mimo firmu. Musely by se postavit buď nové prostory, nebo prostory pronajmout. Toto však pro firmu není moc zajímavé.

„ My jsme chemický závod, tady by těžko mohla být v továrně nějaká školka už z důvodů bezpečnostních. Zase někde si pronajímat prostory, nešly jsme zase tak do detailů, nezvažovali jsme“ Flexfill

b) finance

„...dotace jsou na dva roky a co bude za ty dva roky, jestli to bude pokračovat, pak si na to ti zaměstnanci zvyknou a jakoby už to tady zůstane jako požadavek...“ Flexfill

Možnost dotací je sice zajímavá, ale je to krátkodobé řešení, obava z toho, že by potom nebyly finance na udržení pokračování skupiny. Byl by problém se zaměstnanci, kteří by si mezitím na tento benefit zvykli a mohli by být nespokojení, vyvíjet tlak na vedení – další komplikace.

c) byrokracie a časová náročnost

„...tam je problém, vy tady říkáte, že je to vše zjednodušené, ale opravdu jako problém veškerých těch dotací fondů Evropských i jakýchkoliv je s tou obrovskou byrokracií ...oni chtějí hodně papírů vyplňovat a pak to zase zatěžuje některé zaměstnance a my vzhledem k tomu, že je tady zvětšován tlak

na snižování zaměstnanců, na efektivitu, tak my my prostě těmto aktivitám, ne těm podstatným se snažíme vyhýbat.“

I přesto, že zřízení dětské skupiny by mělo být mnohem jednodušší než zřízení firemní školky, dle názoru firmy se jedná o náročný proces, který vyžaduje mnoho času a papírování. Toto téma pro firmu není natolik důležité a stěžejní, aby se jím zabývala v čase, kdy se snaží o zefektivnění provozu a snížení počtu zaměstnanců. Byl by nejspíš problém na to nějakého zaměstnance vyčlenit.

Zástupkyně firmy vyjádřila jejich zkušenost se získáváním dotací a předpokládá, že stejné podmínky by byly i u dotací spojených se zřízením dětské skupiny. Podmínky pro přidělování dotací pro zřizovatele dětských skupin však ještě nejsou stanovené, nelze tedy s určitostí říct, že budou náročné a vyžadující spoustu papírování. Obecně lze konstatovat, že zjednodušení přidělování dotací v oblasti zřizování dětských skupin by je učinilo zajímavější pro více firem.

Téma 5: Možnost spolupráce

Firma 2

„...ale nevyhýbala bych se tomu, kdyby tady někdo z okolních firem otevřel tu otázku, tak by mne to zajímalo, ta spolupráce.“

Firma tuto možnost však zcela nezavrhuje. Je pro ni zajímavá možnost spolupráce s dalšími firmami. Bylo by asi ale potřeba, aby iniciativa vzešla od jiné firmy, která by byla ochotna se touto problematikou více zabývat.

3. Vyhodnocení a doporučení

Myslím, že moje výzkumné bádání pomohlo naplnit cíl, který jsem si na začátku vytyčila: Prozkoumat, jak by mohl být přijat nově zaváděný model dětských skupin mezi rodiči a firmami na Lovosicku.

V odpovědích, které jsem od respondentů dostala, se podařilo zachytit některé zajímavé skutečnosti, které by mohly ukazovat na to, jakým způsobem by mohl být nově zaváděný model přijat zdejšími firmami. *Jsou zde firmy, které podporují slad'ování rodinného a pracovního života, ale je jich menšina.* Tyto firmy mají podporu města Lovosice. O jejich aktivitě, založení firemní školky, je ve městě mezi jeho obyvateli povědomí. To samo o sobě je pozitivní skutečnost, lidé vidí, že existuje více alternativ.

Další zjištěná skutečnost je *problém s informovaností* jak rodičů, tak firem, o dětských skupinách. Pokud o té možnosti ani nevědí, nemohou nad ní přemýšlet ani ji zvažovat. Určitě by tedy bylo potřeba tento nový model a informace o něm dostat do povědomí širší veřejnosti, zvláště těch, kterých se to přímo dotýká (rodičů a firem).

Rodiče malých dětí, vracející se zpět do zaměstnání, často řeší problémy, kam umístit své dítě a kapacity školek zde na Lovosicku nejsou dostatečné, zvláště pro rodiče dětí mladších 3 let a pro rodiče dětí, kteří bydlí na vesnici. Všichni oslovení rodiče (respondenti) *vyjádřili zájem o využití služby dětských skupin*, pokud by se jim tato možnost nabídla a potřebovali by ji. *Rodiče nespatřují problém v odlišném nastavení dětských skupin od mateřských školek v oblasti vzdělávání.* Dětské skupiny vnímají jako řešení hlavně pro děti do 5 let u nichž nekladou zvýšený nárok na jejich vzdělávání, jelikož tento neočekávají ani v mateřských školkách. Tento požadavek se však radikálně mění u věkové hranice 5 let, kdy rodiče vnímají jako zásadní, aby jejich děti navštěvovali klasickou předškolní vzdělávání v MŠ. Nespatovali problém v jiných hygienických normách, ani v prostorovém zázemí skupiny (např. místnost v sídle zaměstnavatele nebo nepřítomnost vlastní zahrady).

Požadované vzdělání pečovatelů se jim zdálo dostatečné. *Ze strany dotazovaných rodičů se tedy jednalo o pozitivní přijetí.*

U dotazované firmy se zahraničním vlastníkem se objevuje tlak na výkon. Tento aspekt spolu s případnou neochotou českého vedení přidělovat si další práci a starosti na víc je určitě negativním faktorem v otázce přijetí nového modelu dětských skupin. Od firmy zazněla také obava, zda by se nejednalo jen o nějaké suplování toho, co dělají mateřské školky (obavy z nedostatečné odbornosti). Další očekávanou překážkou může být finanční náročnost zřízení skupiny, problémy s vyřizováním dotací a udržení zařízení i po jejich skončení a v poslední řadě také problémy s nalezením vyhovujících prostor v rámci firmy. To vše jsou zjištěné překážky, které by mohly bránit vzniku dětských skupin ve firmách na Lovosicku. *Ze strany firem se nejednalo o jednoznačně pozitivní přijetí, ale určitě informace o dětských skupinách vzbudila jejich zájem.*

V rozhovorech s respondenty z řad rodičů, ale i zástupců firem však *vyplynuly i skutečnosti, které by mohly zřízení dětských skupin pomoci.* Jednalo se o možnost spolupráce více firem dohromady. Tato možnost by mohla být pozitivním motivačním aspektem pro firmy. Dále o možnost zapojení odborů do snahy zaměstnanců o založení dětské skupiny. A pak také o zvětšení šance na prosazení dětské skupiny ve firmě angažovaností zaměstnanců samotných.

Je zajímavé, že jak respondenti z řad rodičů, tak respondenti z řad firem, se *příliš nezajímali o možnost odečtení daní nebo získání dotací.* Nebylo to pro ně úplně stěžejní téma. Myslela jsem, že hlavně z řad zástupců firem k tomu budou pozitivní ohlasy. Oni však reagovali spíše na problém s byrokracií při získávání dotací. Na daňové úlevy nereagoval nikdo.

Zástupci firem se také *příliš nezajímali o skutečnosti, které přinášejí zjednodušení v oblasti hygienických požadavků,* kdy je požadováno dodržovat hygienickou vyhlášku až u velkých skupin od 13 dětí výš (na rozdíl od firemních školek).

Celkový výsledek zjištění bych shrnula do slovy, že mezi rodiči na Lovosicku by dětské skupiny mohly být přijaty pozitivně. V případě zdejších velkých firem, určitě by v cestě k přijetí dětských skupin stálo mnoho překážek, ale jejich postoj nebyl jednoznačně zamítavý. Cesta by mohla vést přes vzájemnou spolupráci zdejších firem.

„...ale nevyhýbala bych se tomu, kdyby tady někdo z okolních firem otevřel tu otázku, tak by mne to zajímalo, ta spolupráce.“

Vznik dětských skupin by mohly podpořit obce (např. jejich sociální odbor), které by mohly napomoci propojení jednotlivých zaměstnavatelů. Vzhledem k tomu, že jednou z hlavních překážek je obava z byrokracie, mohly by být obec, ale také kraj a ministerstvo, nápomocny v zajištění předávání informací o podmínkách zřízení dětských skupin, ale také o podmínkách získání dotací.

Závěr

Na začátku práce jsem se věnovala české legislativě a tomu, jaké nastavuje podmínky pro čerpání rodičovské dovolené. Při čerpání kratšího cyklu se rodiče mohou vrátit do práce již ve dvou letech dítěte (i dříve). Odpověď na otázku, co ovlivňuje dobu návratu do zaměstnání, řešily některé z předložených výzkumů a taky se na ní snažily zodpovědět tři z hlavních teorií: teorie racionální volby, preferenční teorie a kulturní teorie. Z prezentovaných výsledků výzkumů vycházelo, že v ČR se ženy do zaměstnání průměrně vrací po 3 letech rodičovské dovolené, preferují tedy delší rodičovskou dovolenou. Jsou zde však i ženy, které se do práce vrací dříve. S otázkou návratu do práce souvisí možnost umístění dítěte do zařízení předškolní péče. V práci jsem předložila možnosti péče o děti, které současný právní řád umožňuje. Zároveň jsem se zaměřila na konkrétní situaci na Lovosicku. Ze zjištěných informací zde není situace v oblasti předškolní péče dostatečně uspokojivě řešena zvláště pro rodiče, kteří se vrací do zaměstnání dříve než ve 3 letech dítěte. Dále jsem se zabývala podrobnějším seznámením se s modelem dětských skupin, tak, jak jej představuje MPSV.

V praktické části jsem se pak snažila o prozkoumání podmínek, jak by tento model mohl být přijat zdejšími rodiči a firmami. Zjištěné výsledky jsem prezentovala v závěrečné části práce. Dětské skupiny by na Lovosicku mohly být pozitivně přijaty obzvláště rodiči, kteří by je uvítali jako alternativní možnost, kam umístit své dítě, pokud ho nepřijmou do mateřské školky nebo jako možnost umístění dítěte mladšího 3 let. Vyhovovala by jim i možnost přizpůsobení provozních hodin zařízení jejich pracovní době.

Problém by však mohl nastat u firem, kterým by v cestě zřízení dětských skupin mohly stát překážky v podobě obav z nedostatku financí na provoz a zřízení skupiny, z byrokracie provázející získání dotací, obavy z práce navíc, ale také problém s nalezením vyhovujících prostor, nebo tlak ze strany

zahraničních vlastníků firmy na snižování nákladů a zvyšování efektivity práce, kdy by byl problém s vyčleněním pracovníků, kteří by zřízení skupiny měly na starost.

Seznam literatury

Becker, G.S.: *The Economic Approach to Human Behavior*. Chicago, University of Chicago Press, 1976.

Becker, G.S.: *Teorie preferencí*. Praha, Grada Publishing, 1990

ed. Džiamová, V.: *Nejsme stejní. Sociální udržitelný model vztahů mezi muži a ženami*. Ostrava: Ethiccs s.r.o., rok vydání není uveden.

Hakim, C.: *Work-lifestyle Choices in the 21st Century, Preference Theory*. Oxford, Oxford University Press, 2000.

Hendl, J.: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha, Portál, 2005.

Kuchařová, V.: *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnanců*. Praha, VÚPSV, 2006

Kuchařová, V., Svobodová, K., kol.: *Rodina a zaměstnání s ohledem na rodinný cyklus*. Praha, VÚPSV, 2010

Kuchařová, V., Svobodová, K.: *Sít' zařízení denní péče o děti předškolního věku v ČR*. Praha, VÚPSV, 2006

Matějková, B., Palonciová, J.: *Rodinná politika ve vybraných evropských zemích II*. Praha, VÚPSV, 2004

Možný, I.: *Česká společnost. Nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál, 2002

Patton, M.Q.: *Qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park and London, Sage, 1990.

Pfau-Effinger, B.: *Development of Culture Welfare States and Women's Employment in Europe*. Aldershot, Hants, England, Ashgate, 2004.

Plasová, B. : *Význam faktorů trhu práce pro návrat žen na trh práce po rodičovské dovolené*. Sociální studia, Brno, Fakulta sociálních studií MU v Brně. 2008.

Internetové odkazy:

Bundesverband Österreichischer Elternverwalteter Kindergruppen
[online] 7.11.2012 URL: <http://www.kindergruppen.at>

Česku chybí tisíce míst ve školkách. Vyřešit to mají dětské skupiny.
[online] 15.10.2012
URL: http://zpravy.idnes.cz/cesku-chybi-mista-ve-skolkach-detske-skupiny-f36-domaci.aspx?c=A120820_173142_domaci_maq

Dětské skupiny české matky nevytrhnou [online]16.10.2012
URL:<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/michaela-marksova-tominova.php?itemid=17027>

Dětské skupiny místo školek: opravdu rodičům pomohou? [online]
15.10.2012
URL: <http://zena.centrum.cz/deti/batolata-a-predskolaci/clanek.phtml?id=756573>

Dětské skupiny nebo útulky pro děti? [online]27.10.2012
URL: <http://stredocesky.nslev21.cz/aktuality/detsko-skupiny-nebo-utulky-pro-deti>

Dětská skupina pomůže sladit rodinný a pracovní život. [online]15.10.2012
URL: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/detska-skupina-pomuze-sladit-rodinny-a-pracovni-zivot98326>

Dotazy a odpovědi, občanské sdružení Firemní školky. [online] 20.9.2012.
URL:<http://www.firemni-skolky.cz/268>

Důvody ekonomické neaktivity. [online]8.10.2012
URL:[http://www.czso.cz/2010edicniplan.nsf/t/2600532B27/\\$File/1413104403.pdf](http://www.czso.cz/2010edicniplan.nsf/t/2600532B27/$File/1413104403.pdf)

Gründung und Betrieb einer Kindergruppe nach dem Wiener Tagesbetreuungsgesetz [online] 7.11.2012
URL: <http://www.wien.gv.at/menschen/magelf/ahs-info/pdf/kidnergruppe-gruednug.pdf>

Childminders [online] 7.11.2012 URL:
<http://www-ask-nanny-com/childminders.html>

Firemní školka. Linet. [online] 20.9.2012

URL: <http://www.linet.cz/zdravotnicka-technika/aktuality/tiskove-zpravy/Projekty/projekty-firemni-skolka>

Firemní školka [online] 16.10.2012 URL: <http://www.lovochemie.cz/Firemni-skolka.html>

Jaká je péče státu o děti? [online] 15.10. 2012

URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/jaka-je-pece-statu-o-deti-7725.html>

Na dětskou skupinu dostanou firmy evropské peníze.[online] 16.10. 2012

URL: http://finance.idnes.cz/detska-skupina-pro-rychlejsi-navrat-podnicovske-fwz-/podnikani.aspx?c=A120913_1828301_podnikani_sov

NCMA (the National Childminding Association)[online] 7.11.2012

URL: <http://www.ncma.org.uk/about.aspx>

Otazníky kolem rodičovské dovolené. [online] 20.10.2012

URL: <http://www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-7-2005-clanek-2.htm>

Pomoc pro rodiny: dětské skupiny, jeden dospělý na šest dětí [online]

16.10.2012

URL: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/187003-pomoc-pro-rodiny-detske-skupiny-jeden-dospely-na-sest-deti/>

Pouze hlídat děti nestačí, pane Drábku. [online] 27.10.2012

URL: <http://www.cssd.cz/media/tiskove-zpravy/pouze-hlidat-deti-destaci-pane-drabku/>

Připravovaná výzva na podporu zařízení péče o děti s jednotlivými náklady [online] 30.10.2012

URL: <http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz/pripravovana-vyzva-na-podporu-zarizeni-pece-o-deti-s>

Rabušic, L., Chromková, B.E.: Hakim's preference theory in the Czech context. Czech Demography, 2008, Vol. 2., str. 46-55. [online] 21.10.2012 (cit. 21.října.2012)

URL: [http://www.czso.cz/eng/redakce.nsf/i/ladislav_rabusic_beatrice_elena_chromkova_manea_hakim%27s_preference_theory_in_the_czech_context%28demografie_2007_2%29/\\$File/Rabu%C5%A1ic-Chromkov%C3%A1.pdf](http://www.czso.cz/eng/redakce.nsf/i/ladislav_rabusic_beatrice_elena_chromkova_manea_hakim%27s_preference_theory_in_the_czech_context%28demografie_2007_2%29/$File/Rabu%C5%A1ic-Chromkov%C3%A1.pdf)

Rodičovský příspěvek. [online] 7.10.2012

URL: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/4# 1.3>

Rodina a ochrana práv. [online] 16.10.2012 URL: <http://www.mpsv.cz/cs/4>

Slučování středních škol pomůže firemním školám.[online] 8.10.2012
URL:http://zpravy.idnes.cz/slucovani-strednich-skol-pomuze-firemnim-skolkam-krajum-usetri-miliardy-1rz-/studium.aspx?c=A110701_182934_studium_taj

Státní sociální podpora.[online]7.10.2012
URL:<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/270>

Věcný návrh zákona o dětské skupině a o změně souvisejících zákonů
[online] 15.10.2012
URL: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13503/zamer_zakona.pdf

Vláda podpořila vznik dětských skupin, alternativu ke školám [online]
15.10.2012
URL: http://www.denik.cz/z_domova/vlada-schvalila-pravidla-pro-vznik-detskych-skupin-20120822.html

Základní informace – firemní školky. [online] 20.9. 2012
URL: <http://www.msm.cz/pro-novinare/firemni-skolky-zakladni-informace>

Základní informace ke službám péče o děti, dětská skupina. [online]
15.10.2012
URL: <http://www.mpsv.cz/cs/13500>

Zákon č. 262/2006 Sb. (zákoník práce, o rodičovské dovolené)

Zákon č. 88/1968 Sb. a doplňující zákon č. 266/1993 Sb. (o dávkách v mateřství)

Zákon č. 372/2011 Sb., (jesle)

Zákon 455/1991 Sb., (o živnostenském podnikání)

Zákon č. 561/2004 Sb.,(školský zákon)

Zákon č. 410/2005Sb. (hygienická vyhláška)

Přílohy

Příloha č.1: Okruhy otázek pro rodiče

Jaké to bylo, když jste se vracela z rodičovské dovolené do práce (váš osobní příběh)

Dětské skupiny

Zaznamenala jste novou legislativní úpravu, která umožňuje zřizování tzv. dětských skupin? *Přečtěte si prosím informační leták o dětských skupinách přiložený k otázkám.*

Co se Vám na dětských skupinách líbí, co naopak hodnotíte negativně, v čem by Vám dětská skupina mohla pomoci?

Využila byste dětskou skupinu u vás ve firmě?

Myslíte si, že by bylo možné ve vaší firmě takovou skupinu vytvořit? Co by tomu mohlo bránit a co naopak pomoci?

Příloha č.2 – Okruhy otázek pro firmy

Jaká je vaše firemní politika v oblasti podpory zaměstnanců vracejících se z rodičovské dovolené zpátky do zaměstnání. Zvažovali jste někdy zřízení firemní školky?

Dětské skupiny

Zaznamenali jste novou legislativní úpravu, která umožňuje zřizování tzv. dětských skupin? *Přečtěte si prosím informační leták o dětských skupinách přiložený k otázkám.*

Co z pohledu zaměstnavatele na dětských skupinách hodnotíte pozitivně a co negativně? V čem by vám dětské skupiny mohly pomoci?

Myslíte si, že by bylo možné ve vaší firmě takovou skupinu vytvořit? Co by tomu mohlo bránit a co naopak pomoci?

Využili byste možnosti dotací?

Informační leták o tzv. dětských skupinách

Dne 22.8.2012 byl vládou schválen věcný záměr zákona o dětské skupině. Vláda přistoupila k tomuto opatření, jelikož se nacházíme v situaci, kdy desítky tisíc rodičů nemá možnost umístit své dítě do předškolního zařízení (jen v roce 2011 bylo odmítnuto téměř 40 000 žádostí). Rodiče, kteří se chtějí vrátit do práce dříve než po třech letech rodičovské dovolené, stále řeší problém, kam dát své děti. Do školky jim dítě kvůli nízkému věku nevezmou, jeslí je málo a jsou přeplněné a soukromé školy chtějí za měsíc hlídání kolem 10 tisíc korun. Firemní školky musí zase splňovat řadu norem a tak jich zatím v ČR funguje jen několik.

Jedná se o **nový typ služby**, která by se měla stát alternativou k mateřským školkám a jeslím. Jako vzor posloužily dětské skupiny fungující již několik desítek let v zahraničí (ve Velké Británii nebo v Německu). Tento vládní návrh nyní ještě musí projít legislativními procesy (čeká ho schválení v Poslanecké sněmovně a v Senátu) a mohl by vejít v platnost v polovině roku 2013. Nicméně již v současnosti lze provozovat dětské skupiny v režimu obecně platných právních předpisů. Nová legislativní úprava by pouze měla definovat konkrétní podmínky fungování a co nejvíce tak zjednodušit zřízení této nové služby.

V čem se tento nový typ služby liší od stávajících zařízení péče o děti předškolního věku? Jaké výhody může přinést rodičům vracejícím se z rodičovské dovolené zpátky do práce?

Služba hlídání a péče o děti v dětské skupině spočívá v pravidelné péči o dítě ve věku od šesti měsíců do zahájení povinné školní docházky mimo domácnost dítěte, v kolektivu dětí, mimo režim předpisu o školách a školských zařízeních. Služba nezajišťuje vzdělávání dítěte, ale dítěti se poskytuje výchovná péče zaměřená na rozvoj schopností dítěte a jeho kulturních a hygienických návyků přiměřených věku dítěte.

Úhrada za služby. Cena bude záležet na poskytovateli služby, ale její výše nesmí přesáhnout provozní náklady. Měla by tak být co nejvíce dostupná. Je-li zřizovatelem zaměstnavatel, může službu poskytnout jako benefit pro své zaměstnance nebo může např. sehnat dotace, které mu umožní službu poskytovat zdarma.

Služba bude **provozována neziskově**, nejedná se o nový způsob podnikání.

Nový zákon počítá se zavedením **slevy na dani z příjmů pro rodiče**, kteří jsou zapojeni do pracovního procesu a z tohoto důvodu financují službu péče o své dítě.

Zřizovatelem mohou být fyzické osoby, právnické osoby a organizační složky státu jakožto zaměstnavatelé, obce, kraje a nestátní neziskové organizace.

Vzdělání pečující osoby – zdravotnické vzdělání (všeobecná sestra, zdravotnický asistent, ošetřovatel, porodní asistentka), sociální vzdělání (sociální pracovník), pedagogické (učitelka mateřské školy), profesní kvalifikace chůvy pro děti

Počet pečovatelů – jedna osoba může pečovat maximálně o 6 dětí současně, dvě osoby o 7 až 24 dětí současně. V případě, že bude ve skupině více jak 13 dětí a současně dítě mladší dvou let, musí být přítomna jedna pečující osoba navíc.

Počet dětí – mohou vznikat skupiny malé (do 4 dětí), střední (od 5 do 12) a velké (od 13 do 24). Počet dětí se stanovuje podle hygienických, provozních a prostorových požadavků.

Stravování zajišťuje po dohodě s rodiči buď poskytovatel (např. dovozem jídla z jídelny) nebo ho mohou zajistit rodiče sami (dítě dostane s sebou z domova jídlo, které zde bude pouze ohřáto). Poskytovatel zajišťuje pravidelný pitný režim.

Prostory: Malá skupina (do 4 dětí) musí mít zajištěnou místnost, která je dobře dostupná, patřičně osvětlená, vybavená vhodně pro pobyt dětí a přizpůsobená jejich potřebám (aby se předcházelo úrazům). Součástí musí být věku dětí vyhovující hygienické zařízení. Dále je nutné zajistit denní úklid prostor. V dostupné vzdálenosti od zařízení musí být možnost pobytu a her dětí na veřejném hřišti či v přírodě (nejsou tedy potřeba samostatné venkovní prostory jako u mateřských školek). V případě středních skupin (od 4 do 12 dětí) je potřeba zajistit minimální standard uvedený u malých skupin a navíc musí být k dispozici místnost pro odpočinek dětí, odpovídající počet WC a umyvadel přizpůsobených věku dětí a rovnost možnost osprchování dětí. U velkých skupin (od 13 dětí) je pak nutno na prostory splnit povinnosti stanovené v hygienické vyhlášce.

Provozní doba: Její stanovení záleží na provozovateli. Měla by být co nejvíce flexibilní tak, aby vyhovovala rodičům a jejich pracovní době.

Hygiena a zdraví: Je stanoven minimální standart pro malé skupiny. Pro střední skupiny vznikne samostatná úprava v novém zákoně o službě hlídání a péče v dětských skupinách pro velké skupiny se bude na prostory vztahovat hygienická vyhláška (č. 410/2005Sb.). Hlídání a

péče o dítě v dětské skupině může být poskytována pouze dětem, které se podrobily povinným očkováním.

Informační leták o tzv. dětských skupinách

Dne 22.8.2012 byl vládou schválen věcný záměr zákona o dětské skupině. Vláda přistoupila k tomuto opatření, jelikož se nacházíme v situaci, kdy desítky tisíc rodičů nemá možnost umístit své dítě do předškolního zařízení (jen v roce 2011 bylo odmítnuto téměř 40 000 žádostí). Rodiče, kteří se chtějí vrátit do práce dříve než po třech letech rodičovské dovolené, stále řeší problém, kam dát své děti. Do školky jim dítě kvůli nízkému věku nevezmou, jeslí je málo a jsou přeplněné a soukromé školy chtějí za měsíc hlídání kolem 10 tisíc korun. Firemní školky musí zase splňovat řadu norem a tak jich zatím v ČR funguje jen několik.

Jedná se o **nový typ služby**, která by se měla stát alternativou k mateřským školkám a jeslím. Jako vzor posloužily dětské skupiny fungující již několik desítek let v zahraničí (ve Velké Británii nebo v Německu). Tento vládní návrh nyní ještě musí projít legislativními procesy (čeká ho schválení v Poslanecké sněmovně a v Senátu) a mohl by vejít v platnost v polovině roku 2013. Nicméně již v současnosti lze provozovat dětské skupiny v režimu obecně platných právních předpisů. Nevztahuje se na ně tedy školský ani živnostenský zákon. Nová legislativní úprava by pouze měla definovat konkrétní podmínky fungování a co nejvíce tak zjednodušit zřízení této nové služby.

Jaké výhody může přinést zaměstnavatelům?

Výhody jsou podobné jako u firemních jeslí nebo školky, ale pro provozovatele jsou nastaveny výhodnější podmínky zřízení. V této nové formě služby se jedná hlavně o hlídání a péči o děti od 6 měsíců do zahájení školní docházky mimo domácnost dítěte, v kolektivu dětí, mimo režim předpisů o školách a školských zařízeních. Služba na rozdíl od školek nezajišťuje vzdělávání dítěte, ale dítěti se poskytuje výchovná péče zaměřená na rozvoj a schopnosti dítěte a jeho kulturních a hygienických návyků přiměřených věku dítěte.

- svým zaměstnavatelům **umožníte dřívější nástup zpět do zaměstnání**
- jako provozovatel zařízení si **můžete nastavit vyhovující provozní dobu**, tj. aby korespondovala s pracovní dobou vašich zaměstnanců
- jedná se o **formu benefitu**, která spolu s firemními školkami běžně ve světě funguje

– zákon počítá se zavedením **daňové uznatelnosti nákladů zaměstnavatele** vynaložených na zajištění péče o děti svých zaměstnanců

– podporu nově vznikajících dětských skupin bude **možné získat dotace z Evropského sociálního fondu**. Koncem letošního roku (2012) Ministerstvo práce a sociálních věcí (pod jehož resort budou dětské skupiny spadat) vyhlásí výzvu k předkládání projektů zaměřených na zřízení a provoz dětských skupin. Firmy budou moci požádat o dotaci na dvouletý projekt. Podmínkou pro předložení projektu bude, aby provozovatelem byla právnická osoba, která je zaměstnavatelem rodičů dětí, kterým bude zařízení sloužit. Pokud se až čtyři zaměstnavatelé domluví na spolupráci, může dětskou skupinu provozovat jen jeden z nich pro děti zaměstnanců všech zúčastněných subjektů. Podpora je připravena pro zařízení s kapacitou od 7 do 24 dětí. Podporou služeb péče o děti chce ministerstvo usnadnit návrat do zaměstnání po rodičovské dovolené a zvýšit zaměstnanost žen s dětmi do tří let věku.

Další informace a samotná výzva budou do konce roku zveřejněny na www.esfcr.cz.

Další informace o nově vznikající službě:

Služba bude **provozována neziskově**, nejedná se o nový způsob podnikání.

Úhrada za služby bude smluvní, avšak maximálně ve výši zřizovacích a provozních nákladů na poskytnutí služby, s možností nestanovení žádné úhrady. Bude záležet na poskytovateli služby.

Zřizovatelem mohou být fyzické osoby, právnické osoby a organizační složky státu jakožto zaměstnavatelé, obce, kraje a nestátní neziskové organizace.

Vzdělání pečující osoby – zdravotnické vzdělání (všeobecná sestra, zdravotnický asistent, ošetřovatel, porodní asistentka), sociální vzdělání (sociální pracovník), pedagogické (učitelka mateřské školy), profesní kvalifikace chůvy pro děti

Počet pečovatelů – jedna osoba může pečovat maximálně o 6 dětí současně, dvě osoby o 7 až 24 dětí současně. V případě, že bude ve skupině více jak 13 dětí a současně dítě mladší dvou let, musí být přítomna jedna pečující osoba navíc.

Počet dětí – mohou vznikat skupiny malé (do 4 dětí), střední (od 5 do 12) a velké (od 13 do 24). Počet dětí se stanovuje podle hygienických, provozních a prostorových požadavků.

Hygiena a zdraví: Minimální standart pro malé skupiny, samostatná úprava v novém zákoně o službě hlídání a péče v dětských skupinách pro střední skupiny a pro velké skupiny se bude

na prostory vztahovat hygienická vyhláška (č. 410/2005Sb.). Hlídní a péče o dítě v dětské skupině může být poskytována pouze dětem, které se podrobily povinným očkováním.

Stravování zajišťuje po dohodě s rodiči buď poskytovatel nebo rodiče sami (dítěti mohou dát s sebou jídlo z domova). Poskytovatel zajišťuje pravidelný pitný režim.

Prostory: Malá skupina (do 4 dětí) musí mít zajištěnou místnost, která je dobře dostupná, patřičně osvětlená, vybavená vhodně pro pobyt dětí a přizpůsobená jejich potřebám (aby se předcházelo úrazům). Součástí musí být věku dětí vyhovující hygienické zařízení. Dále je nutné zajistit denní úklid prostor. V dostupné vzdálenosti od zařízení musí být možnost pobytu a her dětí na veřejném hřišti či v přírodě (nejsou tedy potřeba samostatné venkovní prostory jako u mateřských školek). V případě středních skupin (od 4 do 12 dětí) je potřeba zajistit minimální standard uvedený u malých skupin a navíc musí být k dispozici místnost pro odpočinek dětí, odpovídající počet WC a umyvadel přizpůsobených věku dětí a rovnost možnost osprchování dětí. U velkých skupin (od 13 dětí) je pak nutno na prostory splnit povinnosti stanovené v hygienické vyhlášce.